

Šestnajst sovjetskih popravkov o Trstu

SKORAJŠNJI ODSTOP FRANČOSKE VLADE

SOCIALISTI PRIPRAVLJENI V KOALICIJO S KOMUNISTI

Pariz, 14. novembra

Po uradnih vestih iz Pariza je francoska vlada včeraj sklenila, da bo takoj po izvolitvi novega zbornega predsednika odstopila. Vlada je sprejela ta sklep na seji, ki so jo označili kot »sejo za izmenjavo pogledov na politični položaj po volitvah« in kateri je predsedoval ministrski predsednik Bidault.

Socialistično glasilo »Populaire« daje razumeti, da so socialisti pripravljeni sodelovati v levčarski koalicijski vladi s komunisti, Nominirani pa omenjajo, da bi takšna kombinacija nad desničarskimi strankami ne imela čiste večine. V torko so imele vse stranke se, stanke, da bi zavzele stališče do koalije, do katere bo nujno moralo priti.

Nadaljnji volilni izidi (in sicer iz Martinique, Saint Pierre ter Miquelona) so prinesli 2 nadaljnja sedeža komunistični stranki, 1 sedeo socialistom, 1 pa neodvisnim. Doselej je znana porazdelitev za 696 sedežev. Stranke so si jih porazdelile: tako: komunisti 177, ljudsko republikansko gibanje 161, zmerne neodvisne stranke 102, socialisti 97, radikalni in koalicijske skupine 63.

VLADNA KRIZA V BELGIJI

Bruselj, 14. novembra

Sinoči je po odstopu istih komunističnih ministrov iz koalicijske vlade nastopila lesta belgijske vladna kriza. Do odstopa je prišlo 6 ur po ultimatu socialističnemu ministrskemu predsedniku Camilleu Huysmansu, s katerim so komunisti zahtevali upoštevanje v takojšnji zadoščenju za število komunistične stranke, ko so v torko odločili kandidaturu predsednika komunistične stranke Julienne Lahouta za zborniško mesto. Lahouta je bil predsednik v zbornici komunisti so zahtevali, da sklep o zavrnitvi Lahoutevo kandidature razveljavijo. Na njegovo mesto so bili izvolili edinega člana demokratske zveze v parlamentu Marshanda. Čeprav je bilo glasovanje tajno, menijo, da je krivca Lahoutovega poraza skupina socialističnih glasovalcev.

Ministrski predsednik je včeraj izjavil, da odstop komunističnih ministrov je nepomeni padca njegove vlade, odstop pa je odgovor na vprašanje, če bi se vlada lahko obdržala z vključitvijo ministrov krščanske socialne desnice.

„Timesov“ dopisnik na Balkanu in v Podonavju

Sovjetska bojazen, da te države ne bi postale izhodišče napada na ZSSR

LONDON, 14. novembra — Londonski »Times« povzema vrsto člankov, ki jih je napisal posebni dopisnik, ki je obiskal Jugoslavijo, Bolgarijo, Romunijo in Madžarsko ter piše: »Razna na Madžarskem zavzemajo v vseh teh državah važno mesto v vladni komunisti. Globlje preučevanje odkrije precej paradoksov. V Jugoslaviji, kjer je režim najbolj podoben sovjetskemu vzorcu, je opaziti manjši neposredni sovjetski pritisk kot v drugih državah in v državi ni sovjetskih sil.

V Romuniji in Bolgariji, kjer so se oprijeli istega zunanjega modela koalicijske vlade pod prevladujočim komunističnim nadzorom, pa je ustroj vlad vedel ali manj posledica neposrednega sovjetskega vpliva; vsake svobodne in ljudske volitve so bile nemogoče.

Na Madžarskem, kjer je po vsej verjetnosti večje število sovjetskih sil, kot v kateri koli drugi državi, je dopisnik našel realno koalicio, v kateri komunisti sodelujejo pod enakimi pogoji z ostalimi madžarskimi strankami. Prvi splošni sklep, ki ga je dobil dopisnik je, da je v vseh državah, vsekakor pa v Romuniji in Bolgariji, sovjetska vlada pristala ali vztrajala pri strogi podobnosti med sovjetskimi političnimi in politiko narodnih komunističnih strank, ki so se tako pokazale v neposredni nepopolnosti, ko so videti preprosto in samo sluge sovjetske zveze. V vseh teh državah je sovjetska vlada v prvi vrsti zainteresirana — in ne brez razloga — da prepreči, da bi ta zemlja ustvarila v bodoče služilo kot oporišče ali izhodišče napada na Sovjetsko zvezo. V drugi vrsti pa je upravičeno mogoče zahtevati, da Romunija in Madžarska, ki sta se udeležili Hitlerjevega napada proti Sovjetski zvezi, prispevata nekaj, četudi malo, k neizmernim stroškom za popravilo uničenj, za katere sta v manjši meri odgovorni. Po drugi strani pa dokazujejo, da so po mnenju, ki so jo dal Sovjetski zvez...

Po mnenju Molotova je statut nedemokratski

Nocoj podrobna razprava

LONDON, 14. novembra — Na včerajšnjem sestanku zunanjih ministrov v New Yorku so ves čas posvetili nizu sovjetskih popravkov o Trstu. Dopisnik britanske poročevalske družbe pravi: »Proti sovjetskemu zunanjemu ministru niso imeli ostali ministri nikakih važnih ugovorov, ker je Svet zunanjih ministrov mnenja, da je Molotov treba dati možnost, da predloži svoje stališče. Molotov je predložil skupno 16 popravkov. Glavna žrila pariške konference, nedemokratski. To trditve Molotov stalno ponavlja. Glavni trije popravki so: da morajo tržaški »statut« določiti zunanji ministri, ne pa Varnostni svet, da je treba pomoč tržaškega guvernerja znatno zmanjšati in da morajo tuje čete v določenem roku umakniti s tržaškega področja. Britanski in ameriški stališče o tretji omenjeni točki je, da mora četa za umik tujih čet določiti Varnostni svet. Ob koncu so ministri sklenili, da bodo prekinili sejo ter se ponovno sestali nocoj ob 21 uri; razpravljali bodo o Molotovljevih popravkih.

»Ans« poroča, da je odpravnik poslov Združenih držav v Rimu McKey sporečil italijanskemu zunanjemu ministru Nenniju ustneni odgovor Združenih držav na noto italijanske vlade glede vprašanja Julijske krajine po predlogih maršala Tita Palmiru Togliattiju. McKey je sporečil, da ameriško zunanje ministrstvo meni, da sta Jugoslavija in Italija svobodni v pogledu morebitnih neposrednih pogajanj, če so le v skladu s tem, kar je se določil Svet zunanjih ministrov.

Kot je znano, je ameriški zunanji minister Byrnes Svet zunanjih ministrov obvestil o tem odgovoru. Izjavil je tudi, da je ameriška vlada obvestila Italijane, da se motijo, če mislijo, da je prišlo do odločnega tržaškega vprašanja zaradi tega pogajanj. Združene države niti niso imele pogajanj s tržaškimi, marveč podpirajo sklep Sveta zunanjih ministrov z dne 3. julija in so vezane na priporočila pariške konference o tem vprašanju. Italijanska in jugoslovanska vlada pa obvestila pogajanja, če želita. Vsak sporazum, ki ne bi bil v skladu z omenjenimi priporočili in sklepi, bi bilo naskrbneje preuči.

Vojvotski zunanji minister Molotov je o isti stvari izjavil: »Sovjetska zveza se nadalje podpira sklepe zunanjih ministrov o tem vprašanju, če pa bodo nastopile nove okoliščine, jim Sovjetska zveza ne bo nasprotovala.« Italijanska obvestila Svetu zunanjih ministrov, da ima možnost neposrednih pogajanj z Jugoslavijo za dosego rešitve o bodočnosti Trsta.

Kot je znano, je ameriški zunanji minister Byrnes Svet zunanjih ministrov obvestil o tem odgovoru. Izjavil je tudi, da je ameriška vlada obvestila Italijane, da se motijo, če mislijo, da je prišlo do odločnega tržaškega vprašanja zaradi tega pogajanj. Združene države niti niso imele pogajanj s tržaškimi, marveč podpirajo sklep Sveta zunanjih ministrov z dne 3. julija in so vezane na priporočila pariške konference o tem vprašanju. Italijanska in jugoslovanska vlada pa obvestila pogajanja, če želita. Vsak sporazum, ki ne bi bil v skladu z omenjenimi priporočili in sklepi, bi bilo naskrbneje preuči.

Vojvotski zunanji minister Molotov je o isti stvari izjavil: »Sovjetska zveza se nadalje podpira sklepe zunanjih ministrov o tem vprašanju, če pa bodo nastopile nove okoliščine, jim Sovjetska zveza ne bo nasprotovala.« Italijanska obvestila Svetu zunanjih ministrov, da ima možnost neposrednih pogajanj z Jugoslavijo za dosego rešitve o bodočnosti Trsta.

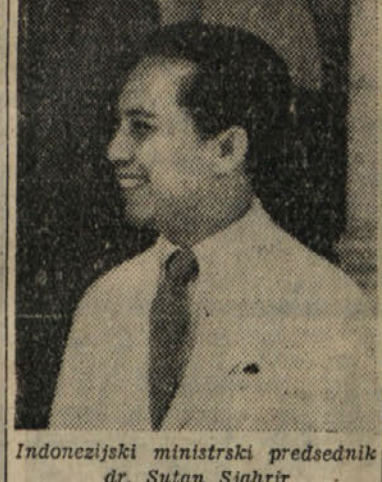
Kot je znano, je ameriški zunanji minister Byrnes Svet zunanjih ministrov obvestil o tem odgovoru. Izjavil je tudi, da je ameriška vlada obvestila Italijane, da se motijo, če mislijo, da je prišlo do odločnega tržaškega vprašanja zaradi tega pogajanj. Združene države niti niso imele pogajanj s tržaškimi, marveč podpirajo sklep Sveta zunanjih ministrov z dne 3. julija in so vezane na priporočila pariške konference o tem vprašanju. Italijanska in jugoslovanska vlada pa obvestila pogajanja, če želita. Vsak sporazum, ki ne bi bil v skladu z omenjenimi priporočili in sklepi, bi bilo naskrbneje preuči.

Kot je znano, je ameriški zunanji minister Byrnes Svet zunanjih ministrov obvestil o tem odgovoru. Izjavil je tudi, da je ameriška vlada obvestila Italijane, da se motijo, če mislijo, da je prišlo do odločnega tržaškega vprašanja zaradi tega pogajanj. Združene države niti niso imele pogajanj s tržaškimi, marveč podpirajo sklep Sveta zunanjih ministrov z dne 3. julija in so vezane na priporočila pariške konference o tem vprašanju. Italijanska in jugoslovanska vlada pa obvestila pogajanja, če želita. Vsak sporazum, ki ne bi bil v skladu z omenjenimi priporočili in sklepi, bi bilo naskrbneje preuči.

Kot je znano, je ameriški zunanji minister Byrnes Svet zunanjih ministrov obvestil o tem odgovoru. Izjavil je tudi, da je ameriška vlada obvestila Italijane, da se motijo, če mislijo, da je prišlo do odločnega tržaškega vprašanja zaradi tega pogajanj. Združene države niti niso imele pogajanj s tržaškimi, marveč podpirajo sklep Sveta zunanjih ministrov z dne 3. julija in so vezane na priporočila pariške konference o tem vprašanju. Italijanska in jugoslovanska vlada pa obvestila pogajanja, če želita. Vsak sporazum, ki ne bi bil v skladu z omenjenimi priporočili in sklepi, bi bilo naskrbneje preuči.

ŽIVLJENJSKI SPORAZUM

Indonezijski ministrski predsednik dr. Sutan Sjahrir

Indonezijski ministrski predsednik dr. Sutan Sjahrir

London, 14. novembra — Na konferenca med Nizozemci in Indonezijci so dosegli »obširen sporazum o točkah življenjske važnosti, ki se tičejo bodocnosti Nizozemske Vzhodne Indije.

NADALJEVANJE PREISKAVE O ATENTATU V RIMU

Rim, 14. novembra

Italijanska policija nadaljuje s preiskavami o atentatu na britanske veleposlanstvo v Rimu. »ANSA« poroča, da so včeraj izvedli tri aretacije katere pa drž. v največji tajnosti.

Poročajo, da je policija že doli časa na novi sledi, o kateri menijo, da je povezana z odkritjem vžigala za tritruit v ulici Bezzacca v bližini veleposlanstva. To dejstvo so imeli za pomembno od prvega trenutka; o zadnjih preiskavi se niso ničesar sporočili.

Čiščenje min v Krškem prelivu

Operacija ni naperjena proti Albani ali kak drugi državi

LONDON, 14. novembra — Včeraj so v Londonu objavili, da so se deloma končale operacije britanske mornarice za očiščenje min v Krškem prelivu ob albanski in grški obali. Tekom včerajšnjega dne so pričeli z drugim očiščenjem. Britanska admiraliteta sporoča, da so čistili min včeraj odstranili v prelivu 22 zasidranih min, izmed katerih so dve dvignili na površje in ju bodo zdaj preučili. Ostale mine so potopili s strel iz pušk, močno pa je, da je nekateri odnesel tok proti obali.

Krški preliv so prvi očistili v letih 1944 in 1945; trenutno niti niso imeli za razširili področje, ki so ga očistili tedaj. Britanska vlada je predhodno obvestila albansko vlado, da bo začela 12. novembra s čiščenjem. Britanska odločitev ni bila enostranska dejanje, marveč so bile pri sklepu zainteresirane tudi vselej in vse sredozemske države. Sklep sta najprej sprejeli osrednja komisija za čiščenje min v Londonu ter komisija za čiščenje min za sredozemsko področje. Sklep, ki sta ga obe komisiji sprejeli 1. novembra, je osnovan na mednarodnem pravu in obljabi.

S pravnega stališča Albanija nima dosti ugovorov, ker imajo tako trgovske kakor tudi vojne ladje pravico prostega prehoda skozi preliv in ker orujeje teritorialne vode v prelivu črta, ki je potegnjena skozi srednjem preliva. Z drugimi besedami: določila o mejah za teritorialne vode ob odprtih obalah — kot določa mednarodno pravo in obljabi — se ne nanašajo na ozke prelive in take črte, ki so ožje od 9 km. Pri čiščenju min so britanske ladje zapile v področje, ki ga Albanija zjaj označujejo kot »teritorialne vode«, kar pa po mednarodnem pravu in obljabi ni mogoče označevati s tem pojmom.

Vsekakor čiščenje min ni naperjeno proti Albani ali kak drugi državi, marveč pomeni splošno korist za vse sosednje države in splošno varnost plovnosti. Glavni tajnik ZN Trygve Lie je prejel oster albanski protest proti britanskemu čiščenju min v Krškem prelivu. Polkovnik Hodža prav: »brazjavki, ki jo je poslal Lieju, da je Britanija zagrešila nasilno in enostransko dejanje, ki krši suverenost ter svete pravice albananskega naroda. Zahteva, naj ZN v interesu miru zagotovi umik britanskih čolnov min iz albanskih pripranih ter iz albanskih teritorialnih voda.

Odlok za čiščenje Krškega preliva so izdali, ko je zgubilo življenje 43 mornarjev devet britanskih ruslovcev, ki sta 22. oktobra zadelo na mine. Kakor izhaja iz besedila albanske note, ki je bila objavljena v Beogradu, se polkovnik Hodža pritožuje tudi nad vedenjem ameriške misije v Albaniji. Ta misija, ki si ne vladajo zama, v približno dnevni razpravi se je vank govornik izkazal omenbi palestinskega vprašanja, dokler ni ob koncu jugoslovanski delegat izrazil misli o delavcih: »Vsi mislijo na palestinsko vprašanje.

ZASEDANJE KITAJSKÉ NARODNE ZBORNICE

London, 14. novembra

Iz Nankinga uradno poročajo, da se bo danes pričelo zasedanje kitajske narodne zbornice. S tem so izvršene govorice o ponovni odreditvi zasedanja. Kakor poroča radijska postaja v Chungkingu, je tudi »demokratska liga« skupno s drugimi skupinami tretje stranke, ki je doslej podpirala kitajsko komuniste in ni hotela sodelovati z zbornico, sklenila, da se bo udeležila tega zasedanja.

V ponedeljek bi moral stopiti v veljavo ukaz generalnega čang-kajška, da prenehajo s »svojnimi« nastopi, toda zadnja poročila pravijo, da se bo nadaljevalo.

Vesti kitajske tiska pravijo, da so vladne čete pridobile v ofenzivi proti komunistom na severu severnega dela polotoka Santung še nadaljnja ozemlja, komunisti pa na padajo na južnem delu polotoka.

Komunistični poročevalci je ponovno označil ukaz za prenehanje sovražnosti kot zvajajo, da bi se vladne sile pripravile za nove napade. Iz Sanghaja poročajo, da so možni za mir odvisne od dejstva, če bo generalnim pripravljeno preloži ti zasedanje ustavodajne zbornice, ki so ga napovedali za torko. Poročajo, da je poseben odposlanec Združenih držav zastavljal ves vpliv, da bi zasedanje preložili. Komunisti zahtevajo, da bi zasedanje preložili, dokler ne bodo dobile vse stranke enakega zastopstva.

Medtem so uradno objavili, da so zasedanje 22. preložili, in sicer za dva ali tri dni. Doselej so ga preložili še petkrat.

Zunanja politika USA je politika vsega naroda

Byrnes proti krivemu tolmačenju zadnjih volitev

NEW YORK, 14. novembra — Na banketu, ki ga je priredila Zveza tuje tiska v New Yorku na čast voditeljem delegacij ZN, članom Varnostnega sveta in Sveta zunanjih ministrov, je poleg Byrnesa govoril, kot smo kratko poročali, tudi Molotov, Bevin, voditelj francoske delegacije na skupščini ZN Parodi, voditelj kitajske delegacije dr. Wellington Koo in predsednik glavne skupščine ZN Paul Henry Spaak. Ameriški zunanji minister Byrnes je pojasnil, da aktivno sodelovanje Združenih držav v Združenih narodih in pri mednarodnih vprašanjih ne predstavljajo le politike ene politične stranke, marveč »politiko vsega ameriškega naroda«.

»Ameriški narod — je dejal Byrnes — je odločen sodelovati pri nalogi, da bi svet osvobodil bojazni. Ameriški narod si želi miru. Zaveda se, da mora biti v svetu, ki slovi na medbojni odvisnosti, mir za vse, ali pa ga ne bo za nikogar«.

Byrnes je nato govoril o Združenih narodih in o mirovni konferenci, ki so narodi sveta po javnih razpravljanjih izvedeli, »kakšine so razlike mnenj. Dejaj je, da ti forumi niso le dokaz politične zmoglosti državnikov, marveč tudi tisk in javnega mnjenja. Pozval je tisk in radio, naj prispevata k svobodnemu, hitremu in zvestemu razširjanju ter tolmačenju vesti, ki se sličejo napredka Združenih narodov. Opomnil je na vpliv, ki ga ima tisk na ustvarjanje mednarodnega javnega mnjenja. Dejaj je, da je tisk že leta izrajal željo, da bi se diplomatska pogajanja vodila javno.

Byrnes je nato omenil, da ne more pozabiti nekaterih starih in rizičnih odkritih diplomacije, kakršno vodijo zdaj. Kljub temu pa je prazen na prispevek, ki ga je dal v korist te diplomacije. Dejstvo, da bi bili pri poskusih uvedbe demokracije na mednarodnem področju lahko tu in tam robati, ne vzbujajo nikakega zažuljenja.

Jamni forumi ZN in mirovne konference javnosti niso pristopni zato da bi si bilo dovoljeno prisilovati predstavi, marveč zato, da bi bili narodi sveta obveščeni o različnih v mnjenjih. Če narodi sveta ne bi vedeli, kaj skušajo napraviti njihovi državniki, ne bi mogli vplivati na delovanje svojih predstavnikov. Narodi sveta žele mir, toda vedno me morejo biti poučeni o nesprijetosti si zahtevah in narodnih težnjah, ki so v preteklosti vodile do vojne. Združeni narodi nudijo državljnikom javni prostor, na katerem lahko govorijo ne le svojemu, marveč narodom vseh držav.

Če bodo državniki spoznali, da demagoški pozivi k strastem in predsodkom, ki razdeljujejo narode, odražajo javno mnjenje proti umu, bodo takoj prenehali s takim ponašanjem. Po drugi strani pa državniki ne bi bili razodržani, če bi spoznali, da so njihovi pozivi k pravičnosti, ki jih imajo v sebi, tudi vedno me morejo biti poučeni o nesprijetosti si zahtevah in narodnih težnjah, ki so v preteklosti vodile do vojne. Združeni narodi nudijo državljnikom javni prostor, na katerem lahko govorijo ne le svojemu, marveč narodom vseh držav.

Byrnes je dejal, da bi zastopniki drugih držav ter zastopniki tiska drugih držav napravili veliko napako, če bi poročali, da kaže izid nedavnih volitev željo ameriškega naroda po spremembi zunanje politike Združenih držav. Ameriški narod je glasoval za spremembo v nadzorstvu Kongresa, Ameriški narod ni glasoval za spremembo zunanje politike. Naša politika ni razlika od politike demokratske ali republikanske stranke, marveč politika Amerike.

GRČIJA PROSI ZA NOVO POSOJLO

London, 14. novembra — Iz londonskega verodostojnega vira so danes potrdili vest, da je grška vlada zaprosila britansko vlado za podjeto nadaljnega posojila v zvezi s stabilizacijo gospodarstva in obnovo. Izvedeli so, da prošnjo zdaj preučujejo.

BOLGARIJA - DRŽAVA BREZ POLITIČNE DEMOKRACIJE

London, 14. novembra — Med razpravljanjem o vprašanju Bolgarije je britanski podtajnik zunanjega ministrstva Mayhew v torko v spodnji zbornici izjavil: »Dejstvo je, da bolgarska vlada ne poskuša investiti politične demokracije. Bolgarska vlada ne poskuša preprečiti zatiranja, ki se dogaja po državi in je celo sama odgovorna za številna takšna dejanja. Politika britanske vlade nima namena podpirati reakcionarnih elementov, kapitalistov, fašistov in antisovjetov v Bolgariji. Nasprotno želimo, da ostane Bolgarija v dobrih odnosih z vsemi sosedji, vstavi Sovjetsko zvezo, da bi Bolgarija napredovala na poti konstruktivnih in demokratskih reform.«

AMERICANI NAJ POVEČAJO NALOŽBE V TUJINI

London, 14. novembra — Predsednik ameriške trgovinske »borne« je pozval Američane, naj povečajo svoje naložbe v tujini na desetkratni sedanjí obseg. Na ta način bo Amerika najbolj pomagala potrebni državam, da dvignejo življenjsko raven — je izjavil predsednik zbornice.

Byrnes je dejal, da niso dosegli še nikakega nadaljnega uspeha glede odškodnine za ameriške letala, ki so jih sestrelili nad Jugoslavijo, razen odškodnine, ki so jo plačali raznim ubitih letalcev.

Na vprašanje glede članov ameriške misije, ki so jo odpoklicali iz Albanije, je Acheson dejal, da se skušajo sporazumeti s Albanijo o prevoznih sredstvih za njihovo vrnitev v Združene države.

NEMSKI STROJI ZA REPARACIJE

London, 14. novembra — Gospodarski nadzelniki ameriške vojske vlade v Nemčiji je objavil, da so zvezovalke nadzorstvene oblasti znanosovale opremo in stroje v vrednosti 6 milijonov funtov sterlingov, ki jih bodo na račun vojne odškodnine odvzeli nemški vojni industriji. Opremo bodo izročili Sovjetski zvezi in Poljski, kakor je določeno v potrdnem sporazumu. Ostanek bodo razdelili med zavezniške zahodne države.

strpnosti in zaupanju, ki narode sploja, uspejti.

»Mi pomagamo le pri začetkih delovanju Združenih narodov, je dejal Byrnes. Bodoče delovanje, bodoče delo organizacije pa je odvisno od odločnega volje naroda, ne le od odločnega volje, na odmen naroda sveta pa ne bo vplivalo le to, kar govorijo na zasedanjih, marveč mnogo bolj način, kako sta to, kar govorijo tolmačila tisk in včas vsega sveta. V tem je vaia odgovornost. Ne morete se je izogniti, bolj kot bi se svoji mogli odtegniti jaz. Vodilo gotovemu miru mora biti svobodni in aktivni tisk, ki pa mora biti istosčasno tudi odgovoren.

Byrnes je nato omenil, da na delo Združenih narodov ne vpliva le to, kar govorijo na zasedanjih, marveč tudi to, kar se dogaja izven njih. Dejaj je, da je silna razna domneve glede na učinek, ki bi ga nedavno ameriške volitve lahko imele na delo ZN. Če upoštevamo to, kar se je zgodilo po zadnji vojni, je naravno, da dvigajo to vprašanje zastopniki drugih vlad. »Toda jaz, ki vam govorim kot oseba ki je poznala Ameriko po prejšnji vojni in ki pozna tudi sedanjé Ameriko, vam pravim, da se aktivno sodelovanje Združenih držav pri Združenih narodih nikakor ne bo oslabilo, kar se ne bo oslabilo sklep Združenih držav, da sodelujejo pri okrašanju mira na vsem svetu.«

Byrnes je dejal, da bi zastopniki drugih držav ter zastopniki tiska drugih držav napravili veliko napako, če bi poročali, da kaže izid nedavnih volitev željo ameriškega naroda po spremembi zunanje politike Združenih držav. Ameriški narod je glasoval za spremembo v nadzorstvu Kongresa, Ameriški narod ni glasoval za spremembo zunanje politike. Naša politika ni razlika od politike demokratske ali republikanske stranke, marveč politika Amerike.

NOVA SOVJETSKA NOTA O DARDANELAH

London, 14. novembra — Britansko zunanje ministrstvo preučuje novo sovjetsko noto o Dardanelah, ki je prišla kot odgovor na britansko noto, toda vsebine do sedaj še niso objavili. Prepis sovjetske note so poslali zunanjemu ministru Bevinu v New York in menijo, da bodo Bevin, Byrnes in Molotov sami razpravljali o zadevi.

Acheson odgovorja

Vrnitev podonavskega brodograja, UNRRA in jugosl. odškodnina za sestreljena letala

WASHINGTON, 14. novembra — Vršilec dolžnosti ameriškega zunanjega ministra Acheson je imel tiskovno konferenco, na kateri se je med drugim dotaknil vprašanja vrnitve podonavskega brodograja ter mednarodnega nadzorstva na Donavi, vprašanja ustanove UNRRA ter pomoči potrebnim državam, trgovskega sporazuma med britanskim in ameriškim področjem v Nemčiji, vprašanja odškodnine za nad Jugoslavijo sestreljenimi letali ter odpoklica ameriške misije iz Albanije.

V pogledu prvega vprašanja je dejal, da vrnitev brodograja še ne pomeni, da so se Združene države odpevale pridruženju za uvedbo mednarodnega nadzorstva na Donavi. Zadevo preučuje Svet zunanjih ministrov v zvezi s mirovnimi pogodbami. Združene države so zelo naklonjene odločilo o svobodni plovi po Donavi, ki jih je z dvetrajtno večino priporočila pariška konferenca, enako pa tudi konferenci, ki bi jo za ureditev mednarodnega režima na Danavi sklicali v šestih mesecih po zaključitvi pogodb, dejaj pa je, da meni, da bodo to vprašanje obdelali zunanji ministri v New Yorku. V pogledu brodograja, ki ga bodo zdaj vrnili, je Acheson dejal, da niso nikoli dvomili v pravice lastnikov tega brodograja. Združene države so v vprašanju, da bi utegnili priti do začasnega sporazuma, ki bi dovoljeval uporabo brodograja na najboljši način avtovalne, naj bi se lastniki ter dve zainteresirani zasedeli ali — Sovjetska zveza in Združene države — sestali, da bi došli rešitev za svobodno plovo po vsej Donavi. Ker so ZSSR in nekatere obrežne države to odločile, so Združene države storile pa to, kar so lahko storile, t. j. vrnile so brodogrje.

Glede na predlog, ki ga je podal glavni ravnatelj ustanove UNRRA La Guardia (La Guardia je gospodarskemu odboru ZN predložil, da bi določili izredni sklad 400 milijonov dolarjev za prehrano), je Acheson dejal, da so ameriške stališče glede mednarodne pomoči pojasnili že na zasedanju ustanove UNRRA v Zenevi. UNRRA je zanesena organizacija za izredno pomoč, ki naj bi bavi z nujnimi vprašanji obnove v prvih dveh letih po koncu vojne. Ta dvaj je zdaj prešla ter ni več potrebno imeti mednarodne organizacije, ki je draga in bi lahko povzročila zmedo. Mednarodni koraki za prekrbovno sredstvo za zunanjo trgovino so zastojati z mednarodno banko in mednarodnim skladom. Vlade osvobodjenih držav imajo zdaj organizacijo,

Acheson je dodal, da niso dosegli še nikakega nadaljnega uspeha glede odškodnine za ameriške letala, ki so jih sestrelili nad Jugoslavijo, razen odškodnine, ki so jo plačali raznim ubitih letalcev.

Na vprašanje glede članov ameriške misije, ki so jo odpoklicali iz Albanije, je Acheson dejal, da se skušajo sporazumeti s Albanijo o prevoznih sredstvih za njihovo vrnitev v Združene države.

NEMSKI STROJI ZA REPARACIJE

London, 14. novembra — Gospodarski nadzelniki ameriške vojske vlade v Nemčiji je objavil, da so zvezovalke nadzorstvene oblasti znanosovale opremo in stroje v vrednosti 6 milijonov funtov sterlingov, ki jih bodo na račun vojne odškodnine odvzeli nemški vojni industriji. Opremo bodo izročili Sovjetski zvezi in Poljski, kakor je določeno v potrdnem sporazumu. Ostanek bodo razdelili med zavezniške zahodne države.

NEWS OF THE WORLD

LATE LONDON EDITION

SUNDAY, OCTOBER 27, 1946

Z ogromno naklado 7,412.383 izvodov

Ob priliki, ko je britanski tednik «News of the World» dosegel bajno naklado 7,412.383 izvodov, je Arthur G. Waters, ki je bil 33 let član uredniškega osebja, napisal o omejenosti lista naslednji priložniški članek, v katerem je prikazal zgodovino in rast tega tednika.

V zgodovini lista «News of the World», še ne tudi v zgodovini svetovne računalnice, je v roku zadnjih štirih tednov lista prodaja dosegla veličanstvo številke, in sicer povprečno 7,412.383 izvodov na izdajo.

Do zdaj so bile te senzacionalne in vrtoglave številke tajnost, ki jo je skrbno čuvalo nekaj mož, ki so bili najtesneje povezani z upravo lista.

Prisel pa je čas, da tako v pojasnino, kakor v interesu svetovne javnosti na primeren način obrazložimo neverjetno velik obseg lista «News of the World».

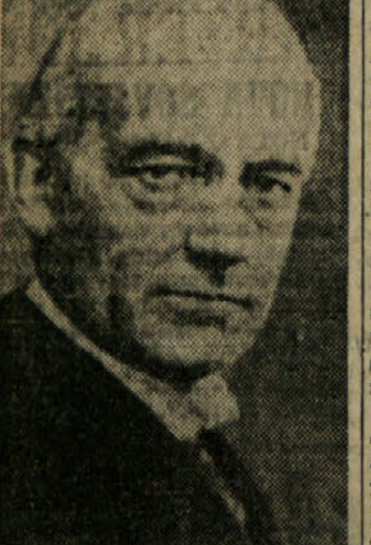
Pred nekaj leti smo bili še zadovoljni s poročilom o listi prodaji prek milijonov izvodov.

Medtem ko so se omejitve in negotovosti v časopisnem svetu vlekle skozi vsa vojna leta in prve zaplede miru, nas je zadržala le predvidnost pred skrajšavo, da bi objavili natančni in čudoviti napredek našega obsega do številke, a kakršni se ne more kosati nihče na svetu.

Ker ni več treba ravnati previdno, smo končno mogli zbrskati štiri milijone in jih nadomestiti z najvišjo številko vseh časov: 7,412.383.

Lahko razumemo težkočo, na katere na prvi pogled more naleleti preprost razum pri ocenjevanju polnega pomena obsega v tako astronomskem obsegu.

Po zadnji statistiki je v Britaniji približno 11,000,000 domov. Vasko sečeto gre v okoli polovico domov, da en izvod časopisa «News of the World».

Mož, ki je položil temelje, je bil lord Riddell.

Glavni lord tiska je nekoč izjavil, da je obseg časopisa merilo njegove priljubljenosti.

Predvidevati ni mogel ničesar, kajti ni bilo merila, s katerim bi mogli oceniti priljubljenost lista «News of the World», ali predvidevati, da bo nekega dne obstajal tednik, ki ga bo čitalo polovico Britancev.

Vendar se je vse to zgodilo v razdobju polovice stoletja.

«News of the World» je potomec revije, ki so jo leta 1840 poznali pod imenom «Belov tedenski sel», in jo je izdajalo eno izmed mnogih

Britanski tisk

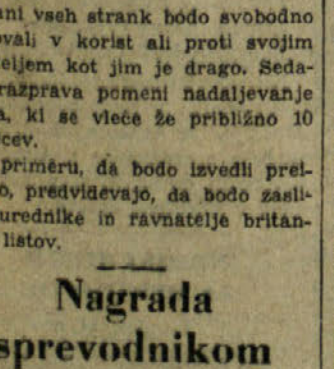
Britanski parlament bo v kratkem odločil o potrebi izvedbe preiskave o angleškem tisku, o njegovem nadzorstvu, vodstvu in njegovi pripadnosti.

Če bo parlament mnenja, da je ta preiskava potrebna, predvidevajo, da bo vlada v ta namen takoj ustanovila posebno kraljevo komisijo, ki jo bo imela po zakonu oblast, da izvede najobsežnejšo preiskavo in če bo potrebno, da odredi potrebne ukrepe.

Spomeniki, ki jo bodo predložili parlamentu, bodo zahtevali, da izvedejo preiskavo v korist največje javnosti objavljanih novic. Zadržujejo, da bi se ta preiskava bavila z dnevniki, periodičnimi listi in obsežnimi agencijami ter, da bi preučila finančni ustrež, monopolistične težnje in nadzorstveni sistem z namenom, da stavi zadnje predloge.

Člani vseh strank bodo svobodno glasovali v korist ali proti svojim voditeljem kot jim je drago. Sedanja razprava pomeni nadaljevanje spora, ki se vleče že približno 10 mesecev.

V primeru, da bodo izvedli preiskavo, predvidevajo, da bodo zaslišali urednike in ravnatelje britanskih listov.

Britski lord sir Emsley Carr, ki je bil v prejšnjem letu 50 let uradni.

Uprava praških električnih železnic je sklenila, da bodo od 1. novembra tega leta dalje vsi sprevodniki dobivali provizijo v višini 1 odstotka izkupične prodajnih vrednosti listov. Provizijo so uvedli zaradi tega, ker mislijo, da bodo s tem pobili in odpravili grdo razvado nekaterih politkov, ki necejo kupovati vseh listov.

Nagrada sprevodnikom

Uprava praških električnih železnic je sklenila, da bodo od 1. novembra tega leta dalje vsi sprevodniki dobivali provizijo v višini 1 odstotka izkupične prodajnih vrednosti listov. Provizijo so uvedli zaradi tega, ker mislijo, da bodo s tem pobili in odpravili grdo razvado nekaterih politkov, ki necejo kupovati vseh listov.

podjetij, ki jih je kreditiral priznani oče sobotnih listov John Bell.

List je leta 1843 postal «News of the World» in so mu leta 1891 krojili usodo potomec Johna Bella.

Tega leta je imel list naklado 30.000 izvodov, ki pa ni prinasala dobička. «News of the World» je iztrgal pogumno stribo bodečega sira Emsleyja in najbolj cenjenega sira Emsleyja vseh valeskih novinarjev, Lascelles Carr.

Delni listnik in urednik lista «Western Mail» v Cardiffu Lascelles Carr, se je namenil, da bo sprevljal v red hišo «News of the World».

Namenil je nekada za urednika in bivšega voditelja «Western Maila» Edgaria Fifoota za upravnika. Za ojačenje uredniškega osebja je poslal iz Cardiffa obetajočega mladega novinarja Roberta Power Berryja. Med uredniškim osebjem je bil tudi Emsley Carr.

Novi ravnatelj

Ko je Lascelles Carr iskal gospodarskega ravnatelja, ga je našel v osebi Georgea Riddella, ki je bil ravno na tem, da preselja s prava na novinarstvo.

Leto pozneje je prošil C. J. Jackson — poznejšega sira Charlesa, odvetnika in prekanega poslovnega človeka — da je prevzel vodstvo družbe.

Vodstvo so imeli v rokah Lascelles Carr, W. J. Bell, Riddell in Jackson in «News of the World» je kmalu začel kazati vidne znake prebujanja.

Njegov prvi napredek je bilo znanje leta 1910, ko je sir George Riddell opustil mesto gospodarskega ravnatelja ter skupaj s Fifootom postal redni ravnatelj.

Cepprav sir George Riddell do leta 1927 ni prevzel predsedniškega mesta, so se kljub temu njegovi pogledi, čut za novice in stalno zasledovanje nenavadnega že odražali na straneh lista.

«News of the World» je bil z oblikom med dvema in tremi milijoni podoben nekaterim ustanovi.

Neko poročilo računovodje iz leta 1929 navaja prodajno številko 3.200.000 in v naslednjih letih se je trajno dvigala do štirih milijonov. Tedaj je nastopil hiter in neprilagodni čas.

Ko je izbruhnila vojna in so močje in žene odšli na vojske doma in preko morja, je povpraševanje po «News of the World» silno naraslo.

Kljub omejitvi tiskovnih sredstev, ki je postala tako drastična zaradi narodnih potreb, smo vedno skušali zadovoljiti želje starih in mladih čitateljev.

Cetudi je bilo toliko tiskovnih omejitev, je «News of the World» od izbruhla sovražnosti septembra 1939 do septembra 1946 dodal svoji predvojni nakladi bajno številko dveh in pol milijonov izvodov. Imamo vse prepričljive dokaze, da «News of the World» ni dosegel vsilka.

V septembru so upravi lista «News of the World» skupno z ostalimi časopisi javili vladni namen za spregled dotodanjega najosvojnejše množice naklade. To je bil dolgo pričakovani trenutek in prilika.

Ugodni trenutek

Zadeli smo se pripravljati za takojšen napredek prodaje nekako od polovice do treh četrtin milijona.

Djanski tedenski porast stila prodanih izvodov je bil tak, da smo od 20. septembra, ko smo uspeli z dodatnim tiskom, do 20. oktobra povečali prodajo za 922.239 izvodov — ali okoli enega milijona.

Ob tem srečnem trenutku smo se spomnili na lorda Riddella, ki bi gotovo, če bi doživel ta trenutek, skupno s svojimi stari tovariši proslavil ta veličastni uspeh.

Lord Riddell je umrl decembra 1934, sir Emsley pa je bil do julija 1941 že 50 let uradni. Po smrti je njegovo mesto prevzel major Percy Davies, ki pa je tragično umrl. Sedanjí predsednik vodstva, ki so ga izvolili oktobra 1943, je Philip Dunn, ki je bil 8 let začasni ravnatelj.

Tovariši Philipa Dunna v vodstvu so H. H. Aldridge kot gospodarski ravnatelj; podjetje je vodil za 46 let; Bertram Jones, generalni ravnatelj; in R. Bezzant, ravnatelj za razpisovanje, ki opravlja svojo službo že 41 let.

Legenda ulice Fleet, ki so uredništva vseh večjih londonskih listov pravi, da kdor začne sodelovanje, ki sta v tem medsebojni medu, ki si ga je družba izbrala in ki se glasi: «V znanosti je moč».

Ob priliki stodečega zborovanja Ameriške kemijske družbe, ki je nedavno bilo v Chicagu, je 788 basnikov — največje število časnikov, katerih zastopstvo na družbenem zborovanju so v njem 70 letom obstoju sploh kdaj zasledili — objavilo izbrano poročilo o napredku, ki so ga dosegli na področju kemijske in tehnološke znanosti, vsi so pripravljeni, da bo ta napredek pomenil svetovljanski pomembni prednosti za svetilna področja življenja.

Na četrti državni razstavi, ki so jo pod pokroviteljstvom Ameriške kemijske družbe, nedavno priredili v Chicagu, je sodelovalo nad 200 razstavljavcev, ki predstavljajo vsa področja kemijske industrije. Razstavilo, na kateri so poleg drugega razstavili tudi 13 skem o atomski sili, ki na zelo

važi pri listu «News of the World», ga je redko zapustil.

Brata Percy in Joe Hopcraft sta na primer bila pri listu skupno 102 let. Percy, ki je stopil v pokoj leta 1941, je delal pri strani za objavo (kronika) 52 let in tri mesece; sporni urednik Joe pa je zdaj dopolnil pol stoletja svojega sodelovanja.

Od takšnih čudovitih napredkov je mnogo in različnih vzrokov. Poročila tednika so rešena in zanesljiva; njegovi članki so na visini informativni; sportna stran je izpolnjena s poročili najbolj izvednih in sprtnih «moštvev» kraljeva; redni članki, kot na primer kolona Johna Hiltona, so namenjeni pouku čitateljev o sedanjih vprašanjih.

Od časa do časa se pojavijo na straneh lista članki odličnih mož. Pred vojno je Churchill redno dopisoval v «News of the World»; enako je sodeloval tudi lord Hewart, ko je bil še lord vrhovni sodnik Anglije.

Po mnenju statistikov je jasno, da obseg 7,412.383 dokazuje, da se britanski narod na «News of the World» zanese in mu verjame.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

IZ FILADELFIJE

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

„LISTINA PRAVIC“

Vsem državljanom jamči nemoteno uživanje človečanskih svoboščin

Če bi naprosili več ljudi, naj nam pravijo seznam človečanskih svoboščin, je zelo verjetno, da na bi našli niti dveh oseb, ki bi se odločili za iste svoboščine.

Izjava Združenih držav o neodvisnosti zatrjuje, da so vsi ljudje rojeni enaki. Ali je ta enakost ena izmed človečanskih svoboščin? Svoječasno je predsednik Roosevelt vzbudil v svetu veliko pozornost s svojo izjavo o štirih svoboščinah. Ali morata te svoboščine predstavljati del človečanskih svoboščin? V omenjenih primerih je lezla «človečanske pravice» moči uporabljati v zelo širokem smislu, toda v naslednjem se bomo omejili na tiste svoboščine, ki jih vsebuje «Bill of Rights» (Listina pravic); ta listina je del prvih desetih izjemnih ameriških predlogov k ameriški ustavi in predstavlja za vsakega Američana zagotovilo, ki mu jamči nemoteno uživanje vseh pravic.

Vendar pa je omenjena nujno nastala več zanimivih vprašanj. Kakšen je bil tvor človečanskih pravic ameriškega državljanstva in zakaj so jih niso nikoli tudi formalno vključili v ustavo? Kakšno je bilo njihovo izhodišče? Kdo ima nalogo, da jozi na njihovo izvajanje?

Če hočemo upoštevati resnico, moramo priznati, da so si stototisočletni ustave sestavili iz dveh postopov: razločevanja in danes predstavljajo ti predlogi tisto, kar imenujemo «Listina pravic».

To listino sestavlja skupen natančen določil, ki sicer niso doktrinarne in ekskluzivne izjave, vendar odgovarjajo namenu, zaradi katerega so jih sestavili, namreč, da preprečujejo svobodni vladarji izrabljati in kršenje posebnih pravic posameznikov in skupnosti. Ta listina nikakor ne omejuje suverenitete posameznih držav, kot je Vrhovna sodišče izrecno izjavilo leta 1835, ampak se nanaša samo na ravnanje in ukrepe suverene vlade.

Vrste svoboščin

Poglavne svoboščine, ki jih vsebuje Listina pravic, bi bilo na kratko moči povzeti takole: svoboda veroizpovedi, govora in tiska; svoboda zborovanja in predstavitve (vlog); nekršljivost doma in osebnosti, razen v primerih, ko to odločijo pristojna oblastva; pravica do lastnine; jamstvo pred nepravičnim kratenjem svobode (pravica «habeas corpus»); in izključitev obveznosti pridobivanja proti samemu sebi; pravica na javno razpisa

našoren način prikazujejo pomen te sile za mir in vojno, je obiskala ogromno stotilo ljudi.

To razstavilo, ki je bila velika uspeha v New Yorku, Washingtonu in v mnogih drugih mestih, bodo priredili tudi v Parizu, medtem ko bo tam naslednja plenarna skupščina vsesvetske, znanstvene in kulturne ustanove Združenih narodov (UNESCO).

Med razstavo so proučevali strokovnjaki v atomski fiziki na široko razpravljal o možnostih uporabe snovi, ki jih je moč atomsko razkrojiti ter na praktičen način prikazali, kakšni varnostni ukrepi so potrebni pri preučevanju in uporabi radioaktivnih snovi.

Stavilo članov Ameriške kemijske družbe je v zadnjem času silno naraslo; seveda pa je v zvezi s tem naraslo tudi število vseh znanstvenih in tehnoloških raziskav. Družba ima danes nad 47 tisoč članov; iz tega števila je razvidno, da je od lastnega leta število članstva naraslo za 5 tisoč novih članov. Takšen hiter porast članstva in splošni razvoj ter napredek pri kemijskih raziskovanjih, ki sta v tem medsebojni medu, ki si ga je družba izbrala in ki se glasi: «V znanosti je moč».

Ob priliki stodečega zborovanja Ameriške kemijske družbe, ki je nedavno bilo v Chicagu, je 788 basnikov — največje število časnikov, katerih zastopstvo na družbenem zborovanju so v njem 70 letom obstoju sploh kdaj zasledili — objavilo izbrano poročilo o napredku, ki so ga dosegli na področju kemijske in tehnološke znanosti, vsi so pripravljeni, da bo ta napredek pomenil svetovljanski pomembni prednosti za svetilna področja življenja.

Na četrti državni razstavi, ki so jo pod pokroviteljstvom Ameriške kemijske družbe, nedavno priredili v Chicagu, je sodelovalo nad 200 razstavljavcev, ki predstavljajo vsa področja kemijske industrije. Razstavilo, na kateri so poleg drugega razstavili tudi 13 skem o atomski sili, ki na zelo

važi pri listu «News of the World», ga je redko zapustil.

Brata Percy in Joe Hopcraft sta na primer bila pri listu skupno 102 let. Percy, ki je stopil v pokoj leta 1941, je delal pri strani za objavo (kronika) 52 let in tri mesece; sporni urednik Joe pa je zdaj dopolnil pol stoletja svojega sodelovanja.

Od takšnih čudovitih napredkov je mnogo in različnih vzrokov. Poročila tednika so rešena in zanesljiva; njegovi članki so na visini informativni; sportna stran je izpolnjena s poročili najbolj izvednih in sprtnih «moštvev» kraljeva; redni članki, kot na primer kolona Johna Hiltona, so namenjeni pouku čitateljev o sedanjih vprašanjih.

Od časa do časa se pojavijo na straneh lista članki odličnih mož. Pred vojno je Churchill redno dopisoval v «News of the World»; enako je sodeloval tudi lord Hewart, ko je bil še lord vrhovni sodnik Anglije.

Po mnenju statistikov je jasno, da obseg 7,412.383 dokazuje, da se britanski narod na «News of the World» zanese in mu verjame.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

Trg z mestno hišo, pred katero stoji spomenik Williama Penna, o katerem pravijo, da je ustanovil mesto.

PREMOGOVNE ZALOGE ŠE ZA 175 LET

Načrt za podpravljenje premogovne industrije je v Veliki Britaniji že postal državni zakon. Naslednja stopnja njegovega urešničenja bo določitev točnega datuma, ko bo vse rudnike prevzel «Državni urad za premog», ki se stoji iz predsednika in osem članov. O tem bo odločilo ministristvo za gorivo. Državni urad za premog so že ustanovili in imenovali njegovo čelje, kateremu so poverili nalogo izkopavanja premoga, zagotovitve industrijskega razvoja in dobavljanja premoga potrošnikom po tistih načelih, ki se zde najprimernejši javnim interesom. Šele po tem se bo začel veliki polsek s podpravljenjem industrije, ki je v času, ko je bila v rokah zasebnikov, doživljala velika konjunktura valovanja.

Trenotni položaj te velike panogovne industrije, ki predstavlja vir britanske industrijske moči, ni ravno zavidljiva vrednost. Med vojno je proizvodnja neustavno upadala, medtem ko je povpraševanje naraslo, kar je imelo za posledico, da je velikim britanskim izvoznim družbam zmanjkalo premoga ravno tedaj,

ko sta ga tako Anglija kot ostali svet najbolj potrebovala.

Kljub mehanizaciji premogovne proizvodnje so zaloge premoga v velikih tovarnah in skladiščih skrajno nizke; to je dejstvo, ki predstavlja nujnost vzdrževanja nadzorstvenega stroja nad proizvodnjo kot tudi nad prevozom.

Neugodni trenutek

Videti je, da je državni urad za premog izbral zelo neugoden trenutek za prevzem vodstva nad vso premogovno industrijo. Vendar pa «Državni urad za premog» ne bo nosil nobene odgovornosti za preteklost, ampak bo od njegovega delovanja zavlačevala blaginjo premogovne industrije v bodočnosti. Pred nedavnim so objavili pregled dolgoročnih predvidevanj za premogovno proizvodnjo, ki so na vsek način zadovoljiva in dajejo mnogo upanja na izboljšanje. Gre za poročilo posebnega urada, ki so ga ustanovili že med prvo svetovno vojno, in sicer z namenom, da bi preučili količino premogovnih zalog ter močnosti nove uporabe premoga.

Poročilo nima namena oceniti celotnih zalog premoga v Veliki Britaniji, a raje samo tiste, ki jih bo po rudarstvu lastnikov in rudarskih izvedencev moči izkopti v enem stoletju. Z drugimi besedami povedano poročilo daje pregled tamo tistih zalog, ki bodo v najkrajšem času postale razpoložljive; računajo, da bodo v stoletju, ki se je pričelo 1. julija 1942, izkoptali okoli 20 tisoč milijonov ton premoga. Razen teh zalog, ki so jih ocenili pod pogojem, da bo kolonialna vaskletnega izkopa znatno približno enako skozi vse stoletje, in sicer na leto 200 milijonov ton, so zabeležili še nadaljnje zaloge premoga, ki znašajo približno 15 ti-

soč milijonov ton; ta ugotovitev pomeni, da bodo mogli proizvodnjo ohraniti na isti višini po preteku enega stoletja še približno 75 let.

Iz tega je razvidno, da Velika Britanija razpolaga z zalogami premoga do 175 let, seveda če bo ohranjala dosedanje, raven proizvodnje. Vendar pa je skoraj gotovo, da so njene pravice zaloge še mnogo večje. Zadevno poročilo je upoštevalo vse zaloge premoga, ki ne leže globlje kot 4 tisoč čevljev pod površino zemlje.

V luči tega števila morajo biti vsa uganjanja in predvidevanja vse prej kot malodušna. Ali je moči o kakem petrolejskem polju trditi, da bodo njegove zaloge ob nezmanjšanju proizvodnje zadostovale za eno stoletje? Skoraj gotovo je, da bodo uporabo premoga v bodočnosti zelo zmanjšali, če je ne bodo celo nadomestili s čim drugim in to mnogo prej, kot pa bodo posle vse zaloge, zlasti če upoštevamo napredek v razvoju atomske energije.

Atomska sila in premog

To pa še ne pomeni, da bo atomska sila popolnoma izpodrinila uporabo premoga in nafte. Kajti gospodarska zgodovina nam nudi mnogo primerov, da razni novi proizvodi starih niso izpodrinili, ampak da so celo povečali povpraševanje po njih.

Razen tega moremo vsepovedno videti, da uporaba premoga in nafte stalno narasča, zlasti v kolikor li dve surovini uporabljajo za proizvajanje toplote, svetlobe in pogonske sile. Za sodobno znanost in industrijsko kerzijo pa sta premog in nafta živ

VTISI IZ PRESTOLNICE

V MESTU BEOGRADU

Od starega Singidunuma do velikega mesta, kjer se zahod srečuje z vzhodom

Britanska novinarka Anne Daele je med potovanjem po Evropi med drugim obiskala tudi jugoslovansko prestolnico Beograd ter o njej napisala naslednji živahno in zanimivo pisani sestavek.

Beograd ima nekaj izredno privlačnega na sebi. Če ga gledamo iz zraka, vidimo, da leži v veliki ravnini, ki se razteza proti Madžarski, ob bregovih dveh velikih rek ter v bližini majhnega grida. Vse to se zelo razlikuje od pogleda na verige visokih gor in na močvirne gozdove, ki smo jih videli med potovanjem iz Dalmacije. Beograd ni lepo mesto. Priznava mi starodavnih poslopij, nima veličastnih trgov in širokih ulic in nobene posebne arhitektonske lepote. Niti ni dobro grajeno po načrtu, toda ima zgodovino in prebivalstvo, ki se vedno navdušuje za spomine iz preteklosti.

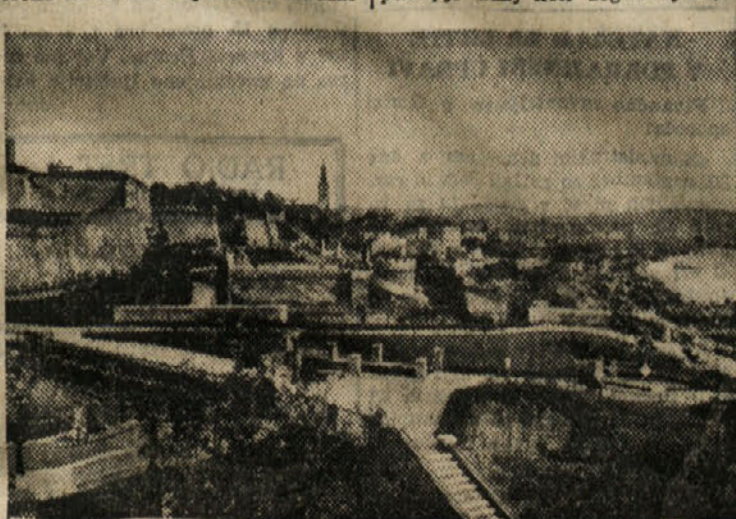
Beograd je prestolnica, kjer se Vzhod spaja z Zahodom in ki je videla stoletja bojev in žrtv. Prvotno ime Beograda je bilo Singidunum; to je bila naselbina, ki so jo ustanovili Rimljani na «Vla militaria» — rimski veliki ostanek in zvezi med rimsko provinco Panonijo in Carigradom. Kot nekdo tudi danes vidi ta cesta po dolini reke Morave skozi mesto Nis, katerega so Rimljani imenovali Naissus. Priporočajo, da je po tej poti potoval ev. Pavel na potovanju v Macedonijo. Do leta 295, po Kristusu je to bila glavna prometna žila, ki je delila rimski imperij v dva dela — vzhodni in zahodni.

Ime Beograd se je pojavilo pozneje, ko je mesto Singidunum postalo last bizantijskih vladarjev. Tako so ga poimenovali Slovani. Beograd so obvladovali od šestega stoletja naprej Srbi, in sicer vse do njihovega tragičnega poraza v bitki na Kosovem polju leta 1389, ko so morali priznati turško nadoblast nad vso Srbijo. Ta poraz je bil dejanski, ne pa duševni.

Branik pred Turki

Začeli so jami pomagati Madžari, ki so se zaradi bližajočih se Turkov čutili ogrožene. Beograd so imeli za ključ do Madžarske in izhodno točko za turški vdor v madžarsko ravnino. Madžarski knezi so se oglašali pri Srbih. Sklenili so zgraditi trdnjavo, ki naj bi zadrževala vdore turških tolp. Trdnjavo naj bi vzdrževali Madžari. Trdnjavo na Kalemegdanu, ki še danes stoji na višini, ki obdaja vodo, kjer se stekata veliki reki, so zgradili v 15. stoletju. Turki so nekočkrat brezuspešno poskušali zavzeti trdnjavo z nasiljem. Nato je za nekaj časa nastopil mir.

Leta 1812 je Turkom uspelo zavzeti trdnjavo. Beograd je s tem postal skoraj za 400 let izhodna točka za turške napade na Madžarsko.

Stara beogradska trdnjava Kalemegdan.

sko in Avstrijo. Toda ves ta čas ni bilo Srbi nikoli izgubili upanja, da bodo ponovno osvojili mesto.

Prilika je to se jim je ponudila v sredini devetnajstega stoletja, ko je otomansko cesarstvo slabo in začelo razpadati, medtem ko je rusko carstvo napredovalo in se razširjalo. Na temelju znanega ruskega gesla »pravoslavje proti miha medanastvu« je srbski knez Mihail Obrenović s diplomatskim pogajanjem in ne s prelivanjem krvi osvojil Beograd.

Odstanili so vsako sled za turškim gospodarstvom, porušili stara poslopja, mošeje pa so se umaknile okroglim kupolam pravoslavne cerkve. Samo Kalemegdan je ostal za spomin na stoletna boje in majhna skupina turških hiš v bližini železniške postaje, ki je bila najlepša stavba v Beogradu. Beograd je večnana solidna podeželskih poslopij in dolgačasnih javnih poslopij, katero je razburjalo samo romantično zarotniško vrenje v podzemju. V bližini glavne ulice Terazije je stala starodavna gostilna na Albaniji, kjer so pozneje zgradili edini beograjski neobarokni. Tukaj se je mladi moštvec avstrijskega nadvojvode Ferdinanda Gavrilu Princip sestajal s svojimi prijatelji in koval načrte za umor nadvojvode, s katerim naj bi odbil velike tipalke, ki so skušale ponovno obvladati Srbe in Slovane v okviru nerazdelanega in gošpodovalnega avstro-ogrškega imperijalizma. Znano je, kako uspešno je bil ta načrt, da bi po odhodu

je bil ta načrt in kako je postalo Sarajevo poprišče mednarodnega spopada, pri katerem je Beograd s enkrat prišel v srušenost, ko so ga zasedli in držali Avstrijci v času od 1915 do 1918. Nato so ga osvobodili ter je postal glavno mesto neovstanovljene Jugoslavije.

Med prvo in drugo svetovno vojno je Beograd postal bogato, vzhajalo in bujno se razvijajoče mesto. Na rodovitnih ravninah na drugi obali reke in na bogatih poljskih h področjih Vojvodine in Seme je bila hrana obilna in poceni.

Vrtovi in parki so bili polni cvetlice, čim je zadušil prvi span-

Pogled na stari kraljevski dvorec, ki stoji v sredini mesta.

ski bežal, je bila Sava polna čolnov na vrela in jadrna. Ob njej so se gnetli kopali, ki so iskali senco pod košatimi vrhami in tih prostorček za piknike in za sončenje. Naposled trdnjavo Kalemegdana na drugi obali Donave so kopališča in pestrobavni sončniški kavarni na prostem se povečevali naravno veselost ob cenem vinu, sladoledu in pečlu.

Prenapojeni, izletniški parniki so rezali donavske valove na poti k železnim vratom, ozki čolniški s starmimi stenami med Srbijo in Rumunijo, kjer so bralci, katere znaajo premagati samo prekušeni in neustrašni mornarji. Z motorjem je bilo hitro preplesti na vseh majhnih hriba, ki sta ostala nepoznana, napravila atentat na Reinharda Heydricha, ki so ga imenovali krvnika Českoslovaške. Pri tem je bil veliki Gestapa smrtno zadet.

Pisec članka je prisotnost v zraku duha po zarotah in glasove o raznih prerokovanjih. Leta 1933 so zgradili novi parlament. Leta 1934 je kralj Aleksander izgubil življenje, kot je to bilo napovedano v prerokovanju, da bo umrl, če bo novo poslopje kdaj koli dogotovljeno.

Po golem naključju nisem bil oddaljen več kot 10 metrov od prizorišča drame, vendar me kljub temu niso odkrili. Če bi me videli, ni nikakega dvoma, da bi me ustrelili, ne samo kot tučja sovražna narodnost — Američan — ampak tudi zaradi tega, ker bi nemška policija morda sklepala, da sem prisotnostv atentatu in ker tega nisem sporočil nemškim oblastem, s čimer sem prekršil člen zakona, ki so ga skoraj takoj nato izdali in s katerim so proglasili preki sod.

Sele zdaj mi je omogočeno, da prvič v celoti opišem ves dogodek. Imena, ki jih navajam, so seveda izmisljena, razen tistih, ki niso več med živimi.

Usodni moj

Bilo je 27. maja 1938 ob desetih dopoldne. Za štiri leta sem stanoval v Pragi blizu Vaclavovega trga; potem ko me Nemci zasedli Českoslovaško, sem se prebujal s poučevanjem angleščine. Tisti jutro je proti deseti uri zazvonil telefon. Bil je eden izmed mojih učencev — zdravnik Alojzij Novak — ki me je prosil, če bi mogel priti k njemu ob 13. uri, da bi imela uro angleščine. Novak je bil v krasnem delu predmetja, ki je bilo od središča mesta oddaljeno približno tri četiri ure. Objubil sem mu, da bom prišel, čuditi bom nekoliko zamudni stavek s prijateljem Janom Svobodo, s katerim sva vedno skupaj kosila.

Proti podnevu sem odšel iz hiše na Sokolski ulici, ne da bi si mogel predstavljati, da bom v kratkem doživel najrazburnejši dogodek svojega življenja. Stopil sem v tramvaj. Mirno sem sedel in opazoval, kako so mi laprdi ob hlača podoba plašč na trgu sv. Vaclava, obidaje starega mesta in mostovi nad potokom rečnim tokom.

Nekaj minut po drugi uri sem končal letko in odšel iz dr. Novakove vile. Pogledal sem naokrog, če prihaja kak tramvaj, s pogledom sem mogel objektivno ugotoviti prav do ostrega ovinka, kjer je bil prekršil določeno, ki vodi iz Prage proti okoliškim gručam.

Medtem ko sem tako stal, sem opazil dva moza, ki sta se naslanjala na približno 2 metra visoko ograjo, ki je obkrožala neko tovarno. Oba sta bila obložena v nepremotljivo dežne plašče; eden izmed njiju je držal v roki usnjeno altophono, v Pragi se ljudje namajajo samo za svoje zveze ter za neradi vrtavajo v paste drugih. Kljub temu sem se kar naenkrat počutil, da bi po odhodu

gnali most v zrak, je odstranili nekaj srbski učitelj, ki se je pri tem čudno rešil. Dne 20. oktobra 1944 so Sovjeti zasedli mesto. Na Teraziji stoji preprosto spomenik svetjskemu vojaku, ki je padel v boju sredi ulice.

Leto dni je Beograd trpel mrzlo, lakoto in pomanjkanje vseh vrst. Toda v jeseni leta 1945, ko je začelo odpadati prvo listje, so med čisti in je mesto začelo spet živeti. Napočil je januar 1946 in prvi vlak je počasi peljal preko izgotovljene mostu s spalnim vozom za privilegirane potnike v Zagreb. Imel je v redu kurjavo in posteljino.

Ljudje so zahajali na Kalemegdan in opazovali, kako je noč za nočjo rastele novi zemunski most in

pozorni poskušajo po ulicah kani, v katere so vprizani konji, katerim so obekali kraljice okrog vratu. Sani okraše s peštrimi modrimi, zelenimi in rdečimi pirotskimi preprogami, ki jih pogrejejo preko sedežev. V času pravoslavni božičnih praznikov, ki so meseca januarja, srečavate po ulicah ljudi, ki nosijo v naročju mlade prašičke in pazijo, da jim ne uidejo pod kolosa krasnih lizunov, ki vozijo na Dedine in v Topolider. Kajti razkošne lizunine so se spet pojavile na beograjskih cestah. Prav tako so se po straneh ulicah in na pobodih v bližini reke pojavili otroci s sankami.

Današnji Beograd je hrupno mesto. Polno je ljudi, ki hite, kričijo pojejo in plešejo. Promet je tako

blizu beograjski strani. K. n. matografi so začeli s predstavami; poleg tega je tam bilo toplo. Ljudje so hodili po novih državnih trgovinah v gneči, se privali, če so hoteli najti britovko, ali kupiti, toda samo če so imeli nakanoslo, ruhinjaki lonce ali škodilce. Nova prevozna sredstva so omogočila dovoz živin in nekaj več goriva, tako da je mesto začelo spet živeti.

Napočil je januar 1946 in prvi vlak je počasi peljal preko izgotovljene mostu s spalnim vozom za privilegirane potnike v Zagreb. Imel je v redu kurjavo in posteljino.

Ljudje so zahajali na Kalemegdan in opazovali, kako je noč za nočjo rastele novi zemunski most in

pozorni poskušajo po ulicah kani, v katere so vprizani konji, katerim so obekali kraljice okrog vratu. Sani okraše s peštrimi modrimi, zelenimi in rdečimi pirotskimi preprogami, ki jih pogrejejo preko sedežev. V času pravoslavni božičnih praznikov, ki so meseca januarja, srečavate po ulicah ljudi, ki nosijo v naročju mlade prašičke in pazijo, da jim ne uidejo pod kolosa krasnih lizunov, ki vozijo na Dedine in v Topolider. Kajti razkošne lizunine so se spet pojavile na beograjskih cestah. Prav tako so se po straneh ulicah in na pobodih v bližini reke pojavili otroci s sankami.

Današnji Beograd je hrupno mesto. Polno je ljudi, ki hite, kričijo pojejo in plešejo. Promet je tako

DRAMATIČNA IZPOVED OČIVIDCA KONEC HEYDRICHA krvnika Českoslovaške

Dne 27. maja 1938 sta ob dveh dopoldne v bližini Prage dva roduja, ki sta ostala nepoznana, napravila atentat na Reinharda Heydricha, ki so ga imenovali krvnika Českoslovaške. Pri tem je bil veliki Gestapa smrtno zadet.

Pisec članka je prisotnost v zraku duha po zarotah in glasove o raznih prerokovanjih. Leta 1933 so zgradili novi parlament. Leta 1934 je kralj Aleksander izgubil življenje, kot je to bilo napovedano v prerokovanju, da bo umrl, če bo novo poslopje kdaj koli dogotovljeno.

Po golem naključju nisem bil oddaljen več kot 10 metrov od prizorišča drame, vendar me kljub temu niso odkrili. Če bi me videli, ni nikakega dvoma, da bi me ustrelili, ne samo kot tučja sovražna narodnost — Američan — ampak tudi zaradi tega, ker bi nemška policija morda sklepala, da sem prisotnostv atentatu in ker tega nisem sporočil nemškim oblastem, s čimer sem prekršil člen zakona, ki so ga skoraj takoj nato izdali in s katerim so proglasili preki sod.

Sele zdaj mi je omogočeno, da prvič v celoti opišem ves dogodek. Imena, ki jih navajam, so seveda izmisljena, razen tistih, ki niso več med živimi.

Sele zdaj mi je omogočeno, da prvič v celoti opišem ves dogodek. Imena, ki jih navajam, so seveda izmisljena, razen tistih, ki niso več med živimi.

Usodni moj

Bilo je 27. maja 1938 ob desetih dopoldne. Za štiri leta sem stanoval v Pragi blizu Vaclavovega trga; potem ko me Nemci zasedli Českoslovaško, sem se prebujal s poučevanjem angleščine. Tisti jutro je proti deseti uri zazvonil telefon. Bil je eden izmed mojih učencev — zdravnik Alojzij Novak — ki me je prosil, če bi mogel priti k njemu ob 13. uri, da bi imela uro angleščine. Novak je bil v krasnem delu predmetja, ki je bilo od središča mesta oddaljeno približno tri četiri ure. Objubil sem mu, da bom prišel, čuditi bom nekoliko zamudni stavek s prijateljem Janom Svobodo, s katerim sva vedno skupaj kosila.

Proti podnevu sem odšel iz hiše na Sokolski ulici, ne da bi si mogel predstavljati, da bom v kratkem doživel najrazburnejši dogodek svojega življenja. Stopil sem v tramvaj. Mirno sem sedel in opazoval, kako so mi laprdi ob hlača podoba plašč na trgu sv. Vaclava, obidaje starega mesta in mostovi nad potokom rečnim tokom.

Nekaj minut po drugi uri sem končal letko in odšel iz dr. Novakove vile. Pogledal sem naokrog, če prihaja kak tramvaj, s pogledom sem mogel objektivno ugotoviti prav do ostrega ovinka, kjer je bil prekršil določeno, ki vodi iz Prage proti okoliškim gručam.

Medtem ko sem tako stal, sem opazil dva moza, ki sta se naslanjala na približno 2 metra visoko ograjo, ki je obkrožala neko tovarno. Oba sta bila obložena v nepremotljivo dežne plašče; eden izmed njiju je držal v roki usnjeno altophono, v Pragi se ljudje namajajo samo za svoje zveze ter za neradi vrtavajo v paste drugih. Kljub temu sem se kar naenkrat počutil, da bi po odhodu

hakata na tistem mestu; travnava prav gotovo ne, saj je bila postaja od tistega mesta precej oddaljena. V bližini se je mirno sprehal strahnik, ki pa je kmalu izgubil v vogalom.

Atentatorja

V tem hipu sem zaslišal bobnenje repot nekakega avtomobila, ki je moral voziti s precejšnjo hitrostjo. Nekaj trenutkov kasneje se je res iz ozvika prikazala velika odprta črna limuzina. Na hladnišniku je pilopala SS-zaštata. Ko je avto zavozil v ovinek, je hitrost takoj zmanjšal, da bi ga človek skoraj mogel dohajati ter sem pri tem opazil, da so bile v avtomobilu štiri osebe, dve pri volanu, dve pa na zadnjem sedišču. Avto je nekoliko pospešil voznijo in privozil že zelo blizu mene. V tem trenutku sta oba moza, ki sta se naslanjala na ograjo, hkratu sunkovito planila na cesto. Eden izmed njiju je skočil na stopnično avtomobila ter ga ustavil, drugi — tisti, ki je imel usnjeno altophono — pa je od zadaj skočil na vozilo, bliskovito vstaknil roko v altophono in jo takoj spet potegnil vni. Zaslišal sem eksplozijo. Videti je bilo, kot da je avto ugrlo v zrak; drobot in tveri so kar deževali. Misli sem, da sanjam, ali da prisotnostjem kakemu filmskemu prizoru. Moja, ki je stal na stopnici je potegnil revolver in se neposredno bližnje streljal na oba moza, ki sta sedela pri volanu. Ko mu je smanskalo nadoje, je odrgel orožje, vrzelo segel v zep, potegnil je njegova revolver in oddal je nekaj strelcev. Nato se je odtrgal, skočil na tla in se spustil v beg. V tem pa se je s srednjega sedišča bliskovito pognal mož v uniformi in skočil na cesto. Potegnil je pistolo in streljal za ubežnikom.

Zasledovalec in zasledovalec sta tekla proti meni. Medtem pa se je iz ozvika smodnila, ki je obdajal ves avtomobil, pojavila tretja oseba: mož s usnjeno altophono. Vihur tega je tuje, sem moral ugotoviti, da res nisem v zavajljivem položaju. Ko sem nekoliko kasneje sedel za mizo v Svobodovi hiši, je v sobo nenadoma planila služkinja. Bila je videti vsa zbegana. S pridušenim glasom je vzkliknila: »Heidrich, Heidrich! Mrtev je!«

Teror in talci

Ko sem se »integropoldneva ob pol deseti uri vračal domov, se je iz zvočnikov, ki so viseli po cestah, nenadoma slišala vojaška koračnica, ki je prekinil napovedovalni glas: »Posor, posor!«

Tramvaj se je ustavil, ves promet je obstal in množica je priskuhnila. Napovedovalni glas je postal hladin in strog: »Danis popoldne so neznanec napravil atentat na protektorja Českoslovaške Obergruppenführerja SS-oddelkov Heidricha. Od tega trenutka velja preki sed in poljskega ura. Vse javne lokale je treba takoj zapreti. Po ulicah bodo krožile oborožene obhodnice. Na potu naj se vsakdo ustavi. Ksičelje bodo na mestu ustrelili. Tisti, ki bi mogli dati kake podatke, ki bi dovedli do aretacije storilcev, obljubimo nagrado 75.000 kron.«

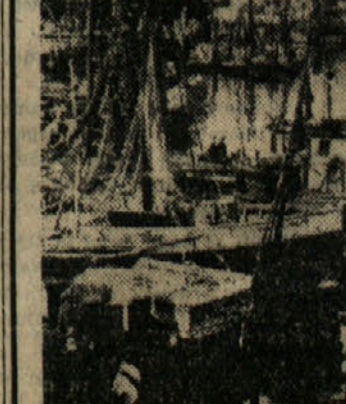
Usoda protektorja

Tramvaj je skrajpogosto odjedal. Začutil sem vrzel pogled na prizorišče tragedije ter ujel zadnje silo: češki strahnik, ki sem ga videl že pred dejanjem, je prišel na kraj atentata in ohupno pisal na kovinsko piščalko in takoj za tem ustavil neki tovarni avtomobil. Medtem ko se je tramvaj oddaljeval, sem se videl strahnika in vozača tovarnega avtomobila, kako sta se razbježila avtomobila dvigala dve okrvavljeni telesi.

Tekma s hitrostjo in časom

Imenik bivšega svetovnega hitrostnega avtomobilnega rekorda in sedanjí rekord v vožnji s motornim čolnom, ki je dosegal hitrost 236 kilometrov na uro, major Malcolm Campbell se pripravlja, da bo potokel svoj rekord. Vozil bo na jezeru Coniston s motornim čolnom Blue Bird (Modra ptica), ki bo na reakcijski pogon. Pri tej tekmi ne bo noben tekmovalci s samim seboj, ampak tudi s časom, ki mu grozi s tem, da bo v kratkem popolnoma čelpep. Pred nedavnim se je moral podvzeti nevarni operaciji na desnem očesu, ki je deloma uspešna; zdaj pa je sčel se na drugem očesu, ki mu ga bodo tudi morali operirati. Zaradi tega je poštvalniški sportnik zelo pohitel pripraviati za vožnjo s motornim čolnom, kar bo za vsak način potoči svoj stari rekord še prej, preden bo popolnoma očelpep.

V PRISTANIŠČU

Ob severni obali Massachusettsa (Združene države) leži pristanišče Gloucester Harbor, v katerem je zadržano veliko številu ribarskih čolnov in ladij.

Najživahniji beograjski trg Terazije — v osadi hotel Moskva.

živahen, da so vsakomur prepovedali hoditi po ulicah. Ulice smejo prečkati samo na označenih mestih. Moči je najti državno opero in balet, gledališče in kinematografe, kajko in bosanske pesmi v kavarnah. Ob praznikih in ob najnavadnejših prilikah je videti skupine pisalcev, ki ob spremljavi starih pesmi plešejo kolo.

Trgovina v obnovi

Ostanki ruševin v glavnih ulicah so se spremenili v čiste travnike in cvetlice grede, četudi so vprašani novih zgradb komaj našli. Lukavsko blago je še drago in nihče ne more biti uverjen, da bo dobi predpisano količino mesa ali sladkorja, toda Beograd je v prvi vrsti stanjem prid čim hitro čudno mesto. V bližini restavracijah je dobili kavlar in rake, sveže jagode, bruske in smetane. Oblike nikakor niso popoln, toda vsak dan je videti Beograd nekoliko lepši. Na trgih je nekaj rib in zelenjave ter nekaj več doma izdelanih tkanin, ki jih prodajajo kmetje, ki so oblačeni v številne suknje in ovratnike, kot so jih že stoletja nosili v Vojvodini.

To ni lepo mesto, temveč mesto boja, odločitve in žrtve. Pojdite zvečer po ulici kralja Milana proti Terazijam in Kalemegdanu. V petih minutah boste lahko videli starodavne vozove s konjsko vprego, najmodernejšo limuzino, jepe, kolese in cele, raztrgane uniforme vseh krojev, lične mlade oficirje z novimi zlatimi našivki, živahna mlada disketa, ki se ozirajo v izlozbe, stare močje, ki pazljivo diktajo časopise, tako da mora čistilec devijev pozvati, da zamenjajo no-go, majhne dečke s kolensnimi drakami, vrste ljudi, ki čakajo na kokolado ali na kinematograf, visoke gorjance, ki ponočno korakajo z meči za pasom, miljenike z brostrelkami in majhne dečke, ki prenašajo igrače. Novi prometni strahniki se prizaneljivo smehljajo.

Kajti Beograd je čudno mesto, ki se spreminja od leta do leta. Obreki sta različni barvi. Sava je srebrena in se v njej odraža nebo. Donava pa je rumena in umazana, dokler ne doseže svojih brzic. Ob pa tečeta in se prelivata kot množice v Beogradu, kjer se srečuje vzhod z zahodom.

VRNITEV

Dr. Ivan Tavcar

Dr. IVAN TAVCAR (1851-1923) se je rodil v Poljanah nad Skofjo Loko. Studiral je pravo, bil odvetnik v Ljubljani, ljubljanski župan in več let delal in državni poslanec.

V njegovih delih so zelo vidne romantične poteze. Med njegova prva dela spadajo novele: »Donna Klara«, »Povest v kletti«, »Antonio Gledjenec«, »Bohna ljubezna« itd. In povesti »Ivan Slaveti« ter »Otok in struga«. V Tavcarjevih mladostnih delih se je romantika v slovenskem slovstvu najbolj razbodela. Ta dela so polna nenavadnih usod, čustvenih prekipenjskih stanj, usmerjene ljubzenske strasti, skrivnostnih prizorov. Temu primeren je bujni tok pripovedovanja.

Vendar realistična usmerjenost čaka na ostala brez posledice v pomnejših Tavcarjevih spisih, ki najrajši erajo snov iz narodne zgodovine. Posebno doba literarnstva je mikala svobodomislilca Tavcarja. Njegove zgodovinske povesti so: »Vita vito meča«, »Grafski pisar«, »V Zala«, »Ivan Solih« itd. Proti Mahniku in katoliški stranki je napisal satirično utopijo »Štiri tisoč«; v obsevnem spisu »Iz zla kongresa« po Tavcar niza odmeve tedanjih idejnih bojev.

Mnogo bolj umirjena, skoraj brez odbojnih mitnih trenj so slike iz loškega pogorja, nazadnje združene v venec »Med gorami«. Najboljše Tavcarjeve pisateljske zmognosti pa so rodile njegovi poslednji deli »Cvetje v jeseni« in »Visoko kronika«.

Tavcar je bil velik pripovedniški talent s nenavadno močno domisljivo in čustveno razgibanostjo. Njegov slog je kipeč, smolen tudi nehnih daru in učinkovite preprostosti. Politično delo mu ni dalo časa, da bi se dovolj oplemenčil.

Vendar pa je s svojimi deli tako med obdobjem kot med souvratniki — pisatelji vzbudil veliko zanimanja. Bralcem se je tako močno priljubila, da so skoraj vsa njegova dela ena izmed najpriljubljenejših pripovednih del.

Ko je Tavcar začel nalagati svoji romantični naravi realistične naloge, so zrasle iz obeh slogov njegove najlepše umetnine.

Jelovo brdo! Ravno pod Ble-

gošem tidi ta vas. Tu sem privedel otroška leta, kakor živi mlada ptica v gnezdu. Zato me vse niti nazaj v rojstni svet in tja me bo alilo, dokler me bodo nosile noge.

Mehki spomini so me objemali, ko sem hodil proti Jelovemu brdu. Stari naš Blejšč je začel kazati svoj obraz, a tik njega je cepel okrogli Koprivnik; iz njega se tako radi privlečejo črni oblaki.

Hotel sem sesti pri poti v šumeste rasje ter se zagledati v plašasti Blejšč, če me morda ne pozna. A pri poti sta se sedela dva. Cepela sta v resju, podobna kupu nesreče, kakor dva omlečala snopa.

Moj je pokazal z roko na Blejšč. »Lep je, je obrn i k meni svoj izmučeni obraz, in če je bil človek šestnajst let notri, se ga komaj nagledaš. Zagledal se je v goro. Začelo se mi je svitati, ko bi bil ta človek. Dolgi zapor mu je razoral lice in izpadli so mu tudi lasje.

Nekdaj je govorilo naše gorovje le o tem, kako sta se kočar Skalar in gruntar Kalar trgala zaradi njivice, ki je bila last heradeva, pa je hotel bogatin po njej vladati les iz svojega gozda. Končno je zmagal v pravici kočar. Bogatin je besnel. Temo se se spominim, kako se je govorilo, da sta se v nekem robovju na Blejšču srečala, se spopadla in da se je pri tem Kalar smrtno ponesrečil.

Zopet je gočil: »Pomisli!« šestnajst let! In noben dan nisem videl ne Koprivnika, ne Mladega Starega vrha. Iztgnil je kočarovo roko: »Vš, tam za robom je bilo! Na okaj! steti me je srečal, sekire je vzdignil in k meni je rinit. Ker pa je bilo deževalo, se mu je spodrlo. Truplo in asakira sta padla po sklovlju in kakor je Bog v nebesih, jaz se ga z roko pisam detakni! Njegov brat je pričal. Škrt za grmom je hotel videti, kako sem Kalara pograbil in ga počitnil čez rob. Krivico mi je storil in šestnajst let mi je ukradel!

Dolje Simnova žena Luca ni bila spregovorila. Imela je jokajoč, stopen glas, »Toliko sem vokal«, je zastokala in njene oči so bile v resnici podobne studencu, kadar izgubi v poljevo vodo, »toliko sem vokal«, ko so mi moža odjedali. Sosede me niso pogledali, nobeden me ni vzel na delo. Dobro leto potem je umrla Spelica — od stradanja! Toliko sem vokal.« Pri nas ljudje ne jokajo, pri nas vse vzkika, tako otrok v sneli kakor žaljivosti pri pogrebu. Zatorej je tudi Luca vokal, ko si jo moža vzeli in ko je umrlo otroce. Pa tudi brez vkanja bi bil človek tej ženski verjel, da je veliko trpel pod boškim soncem. V teku tega trpljenja se je je oprtela bolezen, da se s suhim obrazom mitala neprestano sem in tja, prav kakor bi hotela spreti zanikati, kar je govorila. Vse to je je delalo smešno, ali ravno ta smešnost je nehote povzročila vti žalosti, v toliki meri priscjene materi Luci.

»Tako je umrla tudi Spelica. Pa še trdila mi niso hoteli napraviti v vasi! Morilo in ubijalci nismo imeli nobene pravice! — Zjutraj je umrla in povem vam, da od stradanja! Na svetu je bila komaj tri leta. Pa nikjer nisem mogla dobiti dišak, da bi jo bila spravila, kakor se človeku spodobi. Zvečer, ko se je luna prikazala za Goro, sem jo naložila v Jelovo brdo.

Ljudstvo je obmolnilo. Za je nekaj kolov odletelo v stran. Matere so pograbile po otrocih in tudi moše so izginjale. Zadnji je odstopil še Kalar, vile je treščil na tlak pred hlevom. V hipu ni bilo videti žive duše več. Ostal sem sam sredi vasi. Ona dva pa sta odkorakala proti svoji podrti koči in še iz dalje se je čul jokajoči glas Luca: »Ki jo za nas kršani bil.« Tako sem prišel tisti večer na Jelovo brdo.

VELIKA BRITANIJA
IN ROMUNSKA VOLITVE

London, 14. novembra
Po poročilu agencije "Reuters" so londonski verodostojni viri izjavili, da je možno, da bi Velika Britanija preklicala prislanje romunske vlade do bi se po nadaljnjih vesteh izkazalo, da bodo pri splošnih volitvah, ki so določene za 19. november, velike nerednosti. Ta vest nasprotuje prejšnjim uradnim tjavom. V dobro poučenih londonskih krogih so pa mnenja, da je malo verjetno, da bi ta preklica izvedli; čeprav ima vsaka vlada v katerem koli trenutku pravico preklicati prislanje katere koli druge vlade, izvajajo ta ukrep le v skrajnih težkih primerih.

V letu 1946 verodostojnega vira naglašajo, da je iz odgovora, ki ga je pretekli teden poslala romunska vlada na britansko noto, v kateri so upoštevali, da opozicijskim strankam ne priznava vseh demokratičnih pravic, mogoče sklepati, da se bodo verjetno zatekli k vsem ishodom, ki jih vsebuje romunski volilni zakon. Nadalje so magistri, da sedanji podatki o poteku volitvene kampanje nikakor ni so zadovoljni in da Velika Britanija ne bo mogla kot reprezentativno romunsko vlado priznati vlado, ki jo bodo sestavili po teh volitvah.

POŽIGI TOVARN

NA SOVJETSKEM PODROČJU

Berlin, 14. novembra
Iz Dresdene poročajo, da so zabeležili dva nadaljnja požara v tovarnih, kar imajo za sabotažno delo skupin požigalcev, ki delujejo po šahovskem v sovjetskem zasedbenem področju. Gre za predelovalno Claus, ki je v bližini Krehu, in za tovarno celuloze Hoesch v Parni. To je v 10 dneh že drugi požar v tovarnih Hoesch. V začetku tega meseca je postal žrtev plamenov že 5 drugih tovarov. Listi so objavili nagrado 100 tisoč mark za obveščila, ki bi lahko dovedla do aretacije sabotežerjev.

V Berlin je dospelo zastopstvo rudarjev, da bi pri zavezniškem nadzorstvenem svetu in pri maršalu Vasiliju Sokolovskem, sovjetskem članu Sveta ter vrhovnem poveljniku sovjetskih zasedbenih čet potestirali zaradi razstavitve opreme njihovega rudnika bitumensko premoga Sentenberg, ki je največji tovarni rudnik v sovjetskem zasedbenem področju Nemčije. Rudnik leži v obsejnem področju med Brandenburgom in Saško.

ATOMSKE RAZISKAVE

V INDUSTRIJSKE NAMENE

Washington, 14. novembra
Ameriško vojno ministrstvo je javilo, da bodo v smislu načrta Združenih držav za mirnodobni razvoj atomskih sil v Schenectadyju pri New Yorku zgradili laboratorij za atomske raziskave, ki bo stal 20 milijonov dolarjev. Laboratorij bodo uporabili za atomske raziskave v industrijske namene. Medvojni izvajatelj načrta Manhattan general Leslie R. Groves je izjavil, da bo opravljala atomske raziskave glavna elektrarna v družbo; imela bo v zakupu načrt in gradbo.

"Laboratorij Knoll za atomsko silo" — je dejal general Groves — bo četrti zmed laboratorijev, ki jih zgradili v smislu načrta Manhattan za atomske raziskave.

POLICIJSKI PREGLED

ZIDOVSKIH POTNIKOV

London, 14. novembra
Danes bodo izvedli največjo policijsko operacijo povojne dobe. Specializirani agenti bodo v Liverpoolu preiskovali priseljenke tovor 15.000 tonskega prekoceaneškega parnika "Ascania", na krovu katerega potuje 1300 Zidov, ki prihajajo iz Srednjega Vahoda. Njihovo prtljago bodo natančno preiskali.

Ko sporoča to novico, dodaja list "Daily Graphic", da je med Zidi mnogo študentov, to je ljudi, med katerimi so palestinski teroristi nabrali mnogo pristavev.

DINAMITNI ATENTATI

NA VLAKE V PALESTINI

Jeruzalem, 14. novembra
Zaradi eksplozije, ki je poginila v vlak policijske nadzorne derzo na glavni železniški progi Jeruzalema blizu Beth-Safata v bližini Jeruzalema, so bili ubiti 4 policijski funkcionarji (1 britanski in 3 palestinski).

Konec so v Jeruzalemu uradno objavili, da sta bili ranjeni nadaljnjih 2 oseb, in sicer zaradi eksplozije električne mine na tovarnem vlakcu, ki je stal med Lyddo in Tel Avivom.

ZELEZNIŠKA NESREČA

V FRANCJI

Pariz, 14. novembra
Po zadnjih vestih, ki so prišlele včeraj jutraj v Pariz o železniški nesreči v Revigny sur Ornais, je število mrtvih naraslo na 35. Bojlo se, da je seznam mrtvih še nepopoln. Pod lučjo svetlih žarometov so iskali trupe v noč. Od vlakla ni ostalo drugega kakor kup skriviljevega jekla, zlomljenega kosa in razbita stekla. Trupla 15 žrtev ležijo v obsejnih postopju v Revignyju, ki so ga naglo spremenili v mrtvašnico.

Trupla večjega števila žrtev so zahtevali sorodniki in jih odpeljali, da jih bodo pokopali.

IZPRAZNIŠTEV ZENDJANA

Teheran, 14. novembra
Radijska postaja Tabriz je javila, da so ameriške vojske sile izpraznilo Zendjan.

KULTURA

SLOVENSKO MLADINSKO GLEDALIŠČE:

"Angel iz avtom" v Gorici

(Predstava 10. novembra)

V nedeljo 10. novembra je Slovensko mladinsko gledališče v Gorici uprizorilo Mavovo mladinsko opereto "Angel iz avtom". Veliko Verdivjevo gledališče je bilo napolnjeno do zadnjega kotička, a kljub temu ni moglo sprejeti vseh obiskovalcev. Čeprav je bila opereta namenjena predvsem otrokom — in tega živ-zava je bilo res polno — so se vendar tudi odrasli odzvali vabilu. Niti pri zadnjih predstavah "Divjega lovca", ki so prav tako bile izredno obiskane, niso mogli zaznamovati takega obiska.

Takoj je treba omeniti, da predstava pomeni velik uspeh in da ne pomeni samo velik korak pri napredku sedanjega Slovenskega mladinskega gledališča v Gorici, ampak tudi v razvoju našega kulturnega življenja na Primorskem sploh. Predstava je bila izvedena nadpovprečno dobro in skoraj ne-verjetno je, kako je moglo mladinsko gledališče postaviti opereto na odér tako kakor to je.

Predvsem so bili dobro izdelani skupinski prizori anglečkov in pozneje šolskih otrok. Pevsko enotni so izvrstno sledili dirigentovi taktirki. Zborček je bil ubran in brezhiben v intonaciji. Tudi posamezniki so vloge dobro rešili, tako tudi najmlajši, kakor Jozef, Metka in oiganka. Nebeski ključar Peter je s domisljavo zadržal angleški zbor, še bolj pa hvaležno poslušalstvo. Tudi Jaskova mati, izenčen, strahotni in drugi nosilci vlog so čisto rešili svoje naloge. Melodramski prizor med prvima dvema dečanjima, je marsikomu pricival solze v oči, čeprav je bil nekakšno preprečeno podan — "Kotlo" — pevsko kakor muzikalno med najboljimi točkami večera — je poleg

pridna oiganka s medvedom, poleg Petrovega samospela in plesa balefnege zbora v zadnjem dejanju pomenitbo tiste trenotke v opereti, ki se dolgo ne bodo pozabljeli.

Mavova glasba je dala predstavi izredno mehkobo, "Bonšee" in "Kotlo" sta naravnost bisera v tej glasbi, ki jo je G. Rener Mirkov znal lepo približati poslušalcem. Orkester je šel okoli dvajset članov in častno reši svoj del. G. Rener je v godbenikih našel gotovo več kakor samo tehnično popolne člane orkestra.

Režiser Miha Slak, ki je obenem tudi izdelal načrte za scenografijo, je znova pokazal svoje zmožnosti v iskanju izvršnih rešitev. Kostumi so bili taki, kakor smo jih bili vajeni videti samo po naših največjih odrih. Režiser je položil veliko skrb tudi na pravilni izgovor knjižne slovenščine, kar je razvidno iz dejstva predvsem ob pogledu na otroke, ki se pred nedavnimi niso slišali niti domače besedice v loah, a so se n. pr. ob tej predstavi izkazali daleč bolj kot odrasli igralci, predvsem kar se tiče izgovora vokalov! Preprosti, a čisto izgovorni plesi — nastudirala jih je gđ. Bogdana Skalarjeva — so prinesli svoj delež k celotnemu uspehu.

Morda bi pri drugi uprizoritvi dali orkester anglečkov na sredjo pozorišča in bi posamezne prizore (dvogovore) postavili bolj v osrednjem delu, da se ne bi glasovi po nepotrebnem izgubljali. V celoti pa je moral biti z uprizoritvijo zadovoljen vsak, tudi tisti, ki ni prišel, samo kot gledalec v dvorano, zadovoljen.

A. B.

ZANIMIVOSTI

„Nevidna luč“ za avtomobile

V Angliji so delali poskušne, da bi opremiti avtomobile žaromete z infrardečimi žarki. Voznik avtomobila vidi v nekem oparatu, ki je namešten na steklu avtomobila, pred seboj razsvetljenjo cesto, medtem ko pelec in nasproti prihajajoči vozni ne vidita ničesar. Kot poročajo, so "nevidna luč" že uporabljali pri nočnih bojih v džunglah na Daljnem Vzhodu.

V neki britanski ladjetalci v Liverpoolu so izdelali prvo ladjo na plinake, turbine. Ladja je brez dosedanjih kotlov, ki so zasedali veliko prostora. Dosegla bo lahko večjo hitrost in sprejela več potnikov.

V pomorskem zalivu Devenport so uradno izročili norveški vojni mornarici britanski 2000 tonski ralec "Cromwell". Norvežani so ladjo prekrstili na ime "Bergena".

Častniki kriminalne policije v Kalnu so odkrili skrivljaste orožja; na njih so 700 pušk in samokresov ter pol milijona nabojev za orožje milneha kalibra. Ves material so tihotapci namenjavali prenesti v Palestino.

Francoski so izdelali svoje prvo letalo na reakcijski pogon, ki je pred kratkim izvedlo poskusne poletne na bo verjetno skualo poloteli svetovni hitrostni rekord, ki ga brani Velika Britanija. Menijo, da bo letalo doseglo brzo 1000 km na uro. Sedanji rekord ima britansko letalo "Gloster Meteor", in sicer 985 km na uro.

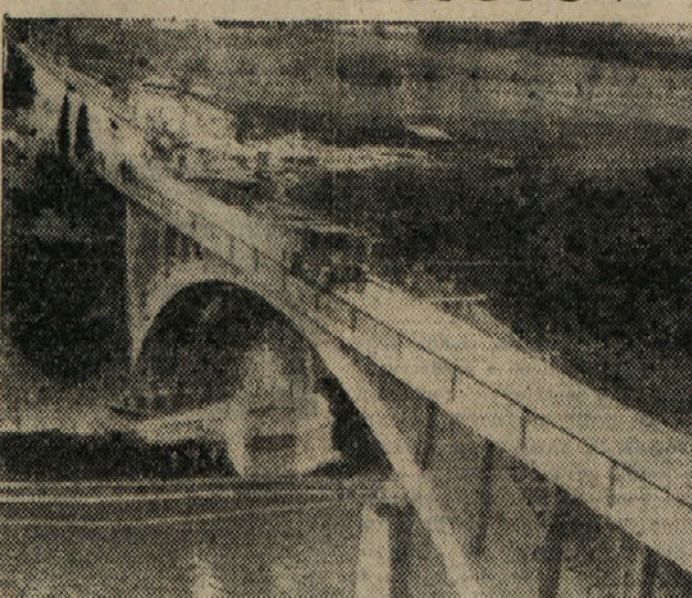
Vulkan Peterokov na polotoku Kametka (vzhodna Sibirija) je začel ponovno delovati. Bruhanje spremljajo potresni sunki.

Po daljšem preučevanju se je nekemu mlademu inženirju v Trstu posrečilo sestaviti novo zobno pasto, ki vsebuje amonij. Pri svojem delu se je opiral na raziskovanja dr. Roberta Kessela, ki je na medicinski fakulteti v Ljubljani prvi spoznal zdravilni učinek amonija na zobne bolezni. Novo zobno pasto bodo začeli kmalu izdelovati.

Vojna mornarica Združenih držav je pred nedavnimi izvedla poskuse merjenja temperature v velikih višinah s pomočjo rakete "V 2". S poskusom so dosegli, da znaša temperatura v višini 13 km 29 °C; približno enaka temperatura vlada do višine 32 km, kakor se postopoma zvišuje in doseže v višini 55 km 76 °C, od te višine naprej pa spet pada.

Dne 1. novembra zvečer sta britanski kralj Jurij VI. in kraljica Elizabeta v Londonu doživela neprilakovano ovacijo in izrazne zvestobe, katere jima je izkazala velika množica. Kraljevski par je prišel v "Empire Theatre", da bi tam prisotnostno posebnim kino predstavi. Komaj sta prispela oba kraljevska avtomobila, ju je množica obkrožila in ju ni pustila naprej kakih 12 minut, neprestano ozkijajoči vladarjema. Neki stranski častnik, ki je prisotnostno temu prizoru, je dejal, da se je teh ovacij udeležila tako velika množica, kakor je London v zadnjih 25 letih ni videl.

OBNOVA MOSTOV

Med najnovejša obnovljena dela spada postavitev mostov. Na slika kaže delno obnovljeni most v Gorici, preko katerega pelje cesta v Pevmo; trenutno uporabljajo le polovica cestnika

IZ SLOVENIJE

Z vprašanjem zbiranja krompirja za vojsko in za potrebe ostalih republik se v daljšem članku bavi "Ljudska pravica", ki poziva aktivne, naj ne zanemarjajo tega vprašanja in opozarja, da je treba krompir oddati do določene roka, to je 15. novembra. Nadzorstvo nad trgovino s krompirjem je bilo sicer dovoljeno, vendar so potrebe drugih republik, ki zalagajo Slovenijo z žitom in maslo, narekovanje nekaj izrednih ukrepov. Uredbo o prosti prodaji krompirja poskušajo izrabiti, prekupevalci in si napraviti zaloge, katere bi pozneje z dobičkom prodajali. Organiziran krompir krompirja motijo tudi nekateri sindikati, ki z neukaniimi potrdili in priporočili kupujejo krompir celo po višjih cenah, kot so predvidevale "Ljudska pravica" zaključuje, da se ne sme zgoditi, da bi Slovenija zaradi nekaterih napak pravočasno ne izvedla svoje naloge, kajti druge republike redno in v zadostnih količinah dobavljajo Sloveniji potrebno blago. Potem ko bo do izpolnitve dolžnosti do vojske in drugih republik bodo napreje dobavljale krompir za potrošnike v večjih krajih Slovenije.

V nekem drugem članku pod naslovom "Odpornim napake pri odkupu krompirja" pise "Ljudska pravica" to-le: Letošnji pridelek krompirja v Sloveniji cenijo na okrog 340.000 ton. Od te količine je za prehrano prebivalstva Slovenije potrebnih 116.000 ton (po 100 kg za osebo na leto), za seme 120.000 ton in za pitanje sv. 90.000 ton. Okrog 10.000 ton krompirja so do zdaj prodali brez nadzorstva, iz ostanka pa bo brez težav možno odkupiti količino, ki je potrebna za ostale republike in vojsko. Odkupna cena je določena na 3 din za kg, razen tega pa dobi kmet za 100 kg oddane krompirja nakazilo za 2 kg soli, 10 kg otročev in pol kg sladkornja po maksimalnih cenah. Dosedanji odkup krompirja kaže zadovoljiv uspeh, vso pozornost pa je treba posvetiti nadaljevanju, da bo odkup do določene roka uspešno zaključen. Pri odkupu so se marsikje pojavile napake. Nekateri okrajji so precejevali ali pa podcenjevali možnost in navedli napake številke, Okraj Celje-okolica se je obvezal na oddajo 250 vagonov krompirja, zdaj pa pravi, da bo zbral največ 50-80 vagonov. V teh krajih so ga trboveljski rudarji kupili precejšnje količine na svojo roko, vendar to ni moglo v količini meri zmešati računov, temveč naveden kraj ni resno gledal pri določanju količine. Okraj Novo mesto se je obvezal za oddajo 5 vagonov, kar je prav gotovo premalo. Na splošno je pri majhnem kmetu najti več razumevanja za odkup, kot so pa večji posestniki precej zaglavljeni s sedjem in vinom, s krompirjem pa hočejo spekulirati.

V Ljubljani je bilo prvo večje mednarodno šahovsko srečanje med mladinskima reprezentancama obh. mest. Ljubljana, ki so jo zastopali Dr. Vidmar, Prič, inž. Vidmar mlajši, Puc, Preinčič, Gabrovšek, Germeč in Mlinar, je zmagala z 12 in pol točkami proti 3 in pol. Ljubljanski mladinci pa so dvoboj izboljšali s 7:9 točkam.

Ko pa drži končno dovoljenje v rokah, vidiš iz njega, da ti je dovoljeno ustreliti enega lava, enega nosoroga, pet antilop in dva vaterboka (posebna vrsta gorskih antilop). Če ti nakloni lovski sreča večji plen, se nikar ne hvali, dokler se muvsi v očisti, sicer našleš na stini. Kajpak te moli vselej ne reši. Iz obilice lovškega plena, ki ga vidiš s seboj, ti oblast lahko dokaže, da si preveč ustrelil. Na obupati zaradi tega ne kaže. Tam blizu sončnega ravnika je mogoče take reči na lep način poravnati — plačati globo, primakniti se nekaj prostovoljno, pa mir besedi.

Otvorili so redno letalsko zvezo med Prago in Olom preko Kozmihag. Letalo odhaja iz Prage vsako sredo jutraj.

Pri nedavno končanem odkopavanju v Ras El Ainu severno od letališča Lydda ob glavni železniški progi Lydda-Haifa v Palestini so odkrili obsejne temelje grških zgradb, ki izhajajo iz 2. in 3. stoletja pred Kristusom.

Častniki za civilne zadeve imajo svoje urade v sledečih občinah: Trzin, Gračar, Ronke, Devin, Nabrežna, Milje, Sezana.

V tržaški občini je treba prošnje vložitvi pismeno pri častniku za civilne zadeve na ZVU, osek za oskrbo z električno energijo, ki ima svoj sedež v tržaški občinski hiši.

več vam lahko povem: če ne bi bil Fielder tak strahopetnež in če se mu včeraj ne bi zgodilo tisto pri črnem kilometrskem kamnu...

— Včerajšnja dogodivščina mu je nagajala v kosti malo straha — je dejal Perkins — in se zdaj sklepeče z zombi.

— To si lahko predstavljam — je potrdil Duncan. — Saj ni bila nikakoli sala in po drugi strani gospod Fielder tudi ni ravno junak.

V teknični je kotlina, kjer je bila "gozdarska koč", popolnoma spremenjena svoj izgled; ne samo zato, ker je bil tam ogromen kup ruševin, ampak tudi zaradi dejstva, ker je bila na cestu, kjer so stale tri ogromne skale, velika jama.

Alf Duncan se je splozil do kraja, kjer je bila eksplozija; po kratkem razgledovanju je opazil koso zvite trčnice, ki je molela izpod skale.

JUL. KRAJINA

Prošnje za oporistev od omejitve uporabe električne energije

Trst, 14. novembra
Obveščevalni urad za Juljsko krajino sporoča, da je treba prošnje za oporistev od izpolnjevanja odredb o omejitvah uporabe električne toka iz razlogov javnega zdravja ali varnosti predložiti pismeno častniku za civilne zadeve Zavezniške vojske uprave v občini, ki je najbližja bivališču prošilca.

Častniki za civilne zadeve imajo svoje urade v sledečih občinah: Trzin, Gračar, Ronke, Devin, Nabrežna, Milje, Sezana.

V tržaški občini je treba prošnje vložitvi pismeno pri častniku za civilne zadeve na ZVU, osek za oskrbo z električno energijo, ki ima svoj sedež v tržaški občinski hiši.

več vam lahko povem: če ne bi bil Fielder tak strahopetnež in če se mu včeraj ne bi zgodilo tisto pri črnem kilometrskem kamnu...

— Včerajšnja dogodivščina mu je nagajala v kosti malo straha — je dejal Perkins — in se zdaj sklepeče z zombi.

— To si lahko predstavljam — je potrdil Duncan. — Saj ni bila nikakoli sala in po drugi strani gospod Fielder tudi ni ravno junak.

V teknični je kotlina, kjer je bila "gozdarska koč", popolnoma spremenjena svoj izgled; ne samo zato, ker je bil tam ogromen kup ruševin, ampak tudi zaradi dejstva, ker je bila na cestu, kjer so stale tri ogromne skale, velika jama.

Alf Duncan se je splozil do kraja, kjer je bila eksplozija; po kratkem razgledovanju je opazil koso zvite trčnice, ki je molela izpod skale.

Obnil se je k Perkinsu in mu dejal: — To mora biti del naprave, s katero je bilo mogoče premakniti skale. Jasno je, da se je vhod v skrišvališče za temi skalami zelo lahko odprl in zaprl in iz tega je razvidno tudi poljsko, kako se je mogel možak tako hitro skriti, potem, ko se je osvobodil Hunterja.

Seja občinskega sveta

Včeraj popoldne je bila seja občinskega sveta, na kateri so razpravljali o poročilu inž. Fortija o obnovitvenih delih v šolah, nadalje o poimenovanju mestnih ulic ter o sedanjih ukrepih glede omejitve uporabe električnega toka.

Svet je odobril nakazilo 100.000 lir za popravilo závoda "Guido Brunner" v Rojanu. Za popravilo sol so v teknični dela za 104 milijone, odobrili pa so načrte za nadaljnjih 5 milijonov lir.

PREHRANA

Razdeljevanje suhega graha. Danes bodo začeli razdeljevati v Trstu in v občinah v tržaški pokrajini potrošnikom od 19 do 65 let po 250 gr suhega graha. Cena grahu po kvaliteti 33 in 39 lir za kg; konec razdeljevanja 30. t. m.

Goveje meso za bolnike. Danes in jutri si lahko bolniki, ki imajo bolnišnice dodatne nakaznice za meso, nabavijo po 500 gr govejega mesa. Cena 200 in 250 lir za 1 kg.

ODOBRENE CENE

Komisija za cene javlja, da je ZVU odobrila naslednje cene: riž na živilsko nakazilo: 65 lir za kg; sladkorna kava pri točilni mizi v kavarni ali baru: 20 lir v obratih III. kategorije; 18 lir v obratih III in IV. kategorije.

IZPITI ZA IMENOVANJE V TRGOVINSKI MORNARICI

Pomorska direkcija sporoča, da se bodo 10. decembra začeli izpiti za imenovanje v trgovinski mornarici.

Rok za predložitev zadevnih prošanj, ki morajo biti napisane na kolekovanem papirju (8 lir) in opremljene z vsemi predpisanimi dokumenti, poteka 4. decembra t. l.

GORICA

Razstava in poskušnja vin na semnju Sv. Andreja

Ob priliki semnja Sv. Andreja, ki bo v Gorici v ljudskem vrtu 1. in 2. decembra, bo pripravljena tudi vinska razstava in z njo zvezana poskušnja vin. Tisti, ki bi hoteli na razstavi sodelovati, morajo predložiti prošnje neposredno ali pa preko odskov okrožnega Kmetijskega nadzorstva na posebnem obrazcu, ki ga vsak dobi na zahtevo brezplačno, najkasneje 15. novembra. Vzorci vin bo treba predložiti okrožnemu kmetijskemu nadzorstvu v Gorici, ulica D'Ale, 15. in sicer najkasneje do 12. ure 29. novembra.

Pridelovalci, ki bi želeli razstaviti svoja vina v posebnih razstavnih prostorih, bodo morali skleniti pogodbo s posebnim odborom. Nosilci bodo morali stroške za okras, medtem ko bo prostor brezplačen. Prošnje za navedbo velikosti razstavnih prostorov je treba predložiti posebnemu odboru najkasneje do 15. t. m. Drugim razstavljalcem bodo prepušeni primerni opremljeni prostori brezplačno. Na razstavi lahko sodelujejo posamezniki ali združenji, pridelovalci vin z goriškega področja.

Najmanjša količina vsakega za razstavo namenjenega vzorca znaša tri buteljke ali pletenke. Za bele vina je treba uporabiti renske, za črna pa buteljke bordoške oblike. Razstavljene vzorce bodo ocenila posebna komisija; proti njenim odločitvam ne bo priziva. Zmagovalci bodo dobili spominske diplome. Vsa podrobna pojasnila dobe prizadejati na okrožnem Kmetijskem nadzorstvu v Gorici.

Začetek tečajev

Pokrajinski Delovni urad v Gorici javlja, da so se 13. novembra 1946 ob 17.30 uri v šoli "G. Favettia" v ulici Renna začeli tečaji angleškega jezika.

MANJSI POZAR

Včeraj proti 18. uri se je v postopu št. 36 na korzu Rcovevici, kjer ima svoj sedež CLN, razvil manjši požar. Gasilci, ki so takoj prišli na pomoč, so preprečili vsako nevarnost.

VČERAJ V ULICI GHEGA

IZSILJEVALEC USTRELIL POLICISTA

Zločinec plačal svoje dejanje s smrtjo

Včeraj popoldne so bili mimoidoči v ulici Ghega pričre razburljivemu dogodku: približno okoli 15.15 ure je prišlo do streljanja med nekim zločincem in policijo; pri tem je izgubil življenje najmlajši agent četekega oddelka D'Aquale, smrtno ranjen pa je bil tudi zločinec, ki ga je iskala policija.

Policija je iz telefonskega poziva izvedela, da izsiljujejo neko osebo, katra bi morala, če bi hotela ostati živa, izročiti pol milijona lir v roke osebe, ki bo čakala v ulici Ghega. Policijska agenta Angelo D'Aquale in Giusto Mangano, ki sta imela nalogo aretirati izsiljevalca, sta po dolgem zasledovanju čakala v ulici Ghega, Moč, ki so ga iskali — Peter Mianic, rojen v Istri, po poklicu trgovec — je bil obločen v avtili površnik; v roki je imel rumen kovčec, v katerega bi odvisno spravil dobljeni denar. Ustavil se je na pločniku.

V hipu, ko sta agenta Mianica hotela aretirati, je ta potegnil iz žepa samokres kalibra 7,65 tri pričetil kot nor streljati proti agentoma. Agent D'Aquale, ki ni mogel pravočasno izvesti svojega samokresa, je bil zadet v glavo in so mu izstopili možgani. Agent Mangano je z naglo odgovoril na streljanje in smrtno zadel Mianica.

Oba ranjena so pripeljala z nekim zavezniškim avtomobilom v glavno bolnišnico, kjer je zločinec izdihnil ob 17.10 uri; ob 18. uri pa je izdihnil tudi agent D'Aquale, ki je do zadnjega trenotka izvrševal svojo naporno službo.

Pri incidentu je bil slučajno ranjen od strela 36 letni Antonio Brecciaroli, stanujoč v ulici Scoglio 189, in sicer v dno noge. Pri

Š A H

JUGOSLOVANSKO ŠAHOVSKO PRVENSTVO

V torek so se v Zagrebu začele tekme za jugoslovansko šahovsko državno prvenstvo. Tekmovalci so z zbranostjo dobili naslednje številke:

1. Kostić, 2. dr. Vidmar, 3. Marković, 4. Milčić, 5. S. Vuković, 6. Bidev, 7. Subarić, 8. Pindji, 9. Tomović, 10. Kalabar, 11. Gligorić, 12. Trifunović, 13. Rabar, 14. Puc, 15. Pirc, 16. Tot, 17. Tekavčić, 18. Božić, 19. Simonović. Namesto inž. Vidmarja ml. je igral dr. Kalabar.

I. kolo so igrali popoldne; do prekinitve ob 21. uri so končali samo tri partije: dr. Vidmar je remiziral s mladim Simonovcem iz Beograda, ki se je zelo dobro branil. Tudi Rabar in Pindić sta remizirala. Subarić pa je premagal Puca, ki je v časovni stiski napravil napako. Vse ostale partije so bile prekinitve. Bidev stoji nekoliko bolje proti Pircu. Partija Tomović-Trifunović bo najbrže remis. Kalabar bo najbrže izgubil proti Gligoriću. Milčić bo najbrže dobil proti Tekavčiću. — Kostić je bil prost.

OBČNI ZBOR ŠAHOVSEGA KLUBA V GORICI

Vse člane Šahovskega kluba v Gorici obveščamo, da bo občni zbor v petek 15. novembra t. l. ob 20. uri v kavarni Bratav. Vabimo tudi vse še nevljavljene ljubitelje šaha.

RADIO TRST I

263,2 m - 1140 kc

SLOVENSKI SPORED

Cetrtek, 14. novembra
18.45 genska ura; 19.15 slušna igra: "Burka o jezicnem dohtarju"; 20. napoved kasa; vesti; 23.15 zadnje vesti.

Petek, 15. novembra
8. vesti, kolodar; 8.30 operetna glasba; 11.30 iz življenja v Veliki Britaniji; 11.45 operna glasba; 12.15 avsestvene prestolnice: Ajaccio; 12.30 vsaki kvintet; 12.45 napoved kasa.

ITALIJANSKI SPORED